

Analýza stanovení ceny na trhu s energiemi společnostem v monopolním postavení

Miroslav Váňa

Bakalářská práce
2010

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav podnikové ekonomiky
akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Miroslav VÁŇA**
Osobní číslo: **M081751**
Studijní program: **B 6208 Ekonomika a management**
Studijní obor: **Management a ekonomika**

Téma práce: **Analýza stanovení ceny na regulovaném trhu s energiemi společností v monopolním postavení**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Proveďte literární průzkum a na základě kritické analýzy teoretických pramenů formulujte podstatu a zásady stanovení ceny na regulovaném trhu s energiemi společností v monopolním postavení.

II. Praktická část

- Analyzujte současný stav stanovování ceny na regulovaném trhu s energiemi společností v monopolním postavení.
- Zhodnoťte přednosti a nedostatky současného postupu stanovování ceny na regulovaném trhu s energiemi společností v monopolním postavení.
- Na základě předchozí analýzy specifikujte způsoby, jakými by monopolní společnosti mohly dosáhnout své větší efektivity na trhu podléhajícímu regulaci Energetického regulačního úřadu a navrhněte možnosti dosažení většího ekonomického efektu v těchto společnostech.

Závěr

Rozsah bakalářské práce: **cca 40 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] KRÁL, B. Manažerské účetnictví. 2. vyd. Praha: Management Press, 2005. 475 s. ISBN 80-7261-131-3.

[2] PELC, V. Odpisy: strategie pro podnikatelskou praxi. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 177 s. ISBN 80-7169-302-2.

[3] SVOBODA, A. a kol. Plynárenská příručka. 1. vyd. Praha: GAS s. r. o., 1997. 1192 s. ISBN 80-902339-6-1.

[4] SYNEK, M. a kol. Podniková ekonomika. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. 479 s. ISBN 80-7179-736-7.

[5] VÍTEK, M. Ekonomika dopravních energetických systémů. 1. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002. 222 s. ISBN 80-01-02546-2.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Roman Zámečník, Ph.D.**
Ústav podnikové ekonomiky
Datum zadání bakalářské práce: **6. dubna 2010**
Termín odevzdání bakalářské práce: **21. května 2010**

Ve Zlíně dne 6. dubna 2010

doc. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

prof. Ing. Jiří Polách, CSc.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Ve Zlíně 6.4.2010

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihledne k vyšší výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Energetický trh, kterému bude věnována tato práce, má několik specifíků. Společnosti podnikající na tomto trhu v současnosti dosahují v ČR největších zisků. Další skutečnost, na kterou nelze zapomenout, je fakt, že nemalá část tohoto trhu je stále monopolní. Jedná se bezesporu o největší monopolní trh, který u nás existuje.

V teoretické části bakalářské práce budou podrobně popsány postupy podnikání na monopolní části energetického trhu, na němž jsou stanovována pravidla Energetickým regulačním úřadem.

V praktické části bude podrobně analyzován dopad zavedených regulací na konkrétní společnost, včetně všech výhod i nevýhod, které monopolní postavení přináší.

V závěru této práce bude posouzeno, nakolik je chování analyzované společnosti efektivní.

Klíčová slova: Energetický regulační úřad, regulační období, povolená cena, náklady, odpisy, zisk, unbundling.

ABSTRACT

The power market, the topic of the present work, is characterized by a number of specific features. The companies that are active in the field of energy in this country achieve the largest profits at the present day. Yet another aspect that should not be left out of consideration is the fact that a not negligible part of this market is a monopoly. Actually, this is by far the largest monopoly market existing here at the present day.

The theoretical part of this B.A.- degree-thesis will offer a detailed description of entrepreneurial procedures in the monopoly sector of the power market where the Regulatory Energy Authority determines the rules.

The practical part will focus upon the impact of imposed regulations upon certain companies, including all pros and cons brought about by a monopoly position.

The conclusion of this work will be reserved to assessing whether the behaviour of a company under consideration can be held for efficient, and to what extent.

Keywords: Regulatory Energy Board, regulation period, approved price, cost, depreciation, profit, unbundling.

MOTTO:

„Najít správný poměr mezi opatrností a odvahou je to největší umění.“

T. Baťa ml.

Touto cestou bych rád poděkoval doc. Ing. Romanovi Zámečnickovi, Ph. D. za odborné vedení mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat zaměstnankyni společnosti RWE Interní služby, s. r. o. za poskytnutí účetních výkazů.

V neposlední řadě bych také rád poděkoval své rodině za trpělivost a podporu při mém studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD	14
1.1 LIBERALIZACE ENERGETICKÉHO TRHU.....	14
1.2 UNBUNDLING ENERGETICKÝCH SPOLEČNOSTÍ	15
1.2.1 Současná situace na energetickém trhu	15
2 I. REGULAČNÍ OBDOBÍ	17
2.1 REGULAČNÍ METODA PRICE-CAP.....	17
2.2 ZHODNOCENÍ REGULAČNÍ METODY PRICE-CAP	18
3 II. REGULAČNÍ OBDOBÍ	19
3.1 NÁKLADOVÁ ČÁST VZORCE	19
3.1.1 Faktor efektivity „X“	21
3.1.2 Faktor odběrných míst.....	21
3.1.3 Eskalační faktory.....	22
3.1.4 Nákladová část vzorce pro ostatní regulované činnosti	22
3.2 ODPISOVÁ ČÁST VZORCE	23
3.2.1 Odpisová část vzorce pro ostatní regulované činnosti	24
3.3 ZISKOVÁ ČÁST VZORCE	25
3.3.1 Míra zisku.....	25
3.3.2 Regulační báze aktiv	28
3.3.3 Výnosová část vzorce pro ostatní regulované činnosti.....	29
4 III. REGULAČNÍ OBDOBÍ.....	31
4.1 NÁKLADOVÁ ČÁST VZORCE	31
4.1.1 Výchozí povolené náklady	32
4.1.2 Faktor efektivity X	32
4.1.3 Eskalační faktor.....	32
4.2 ODPISOVÁ ČÁST VZORCE	34
4.2.1 Zisková část vzorce	34
4.2.2 Míra výnosnosti regulační báze aktiv.....	35
4.2.3 Stanovení hodnoty regulační báze aktiv.....	36
5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
6 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI JIHOMORAVSKÁ PLYNÁRENSKÁ NET, S. R. O.....	40
6.1 INTERNÍ ANALÝZA JMP NET, S. R. O.	41
6.2 EXTERNÍ ANALÝZA JMP NET, S. R. O.	45
7 ANALÝZA NÁKLADOVÉ ČÁSTI VZORCE	48

7.1	STANOVENÍ JEDNOTLIVÝCH HODNOT A VÝPOČET NÁKLADOVÉ ČÁSTI VZORCE.....	48
7.2	ANALÝZA NÁKLADŮ JMP NET, S. R. O.....	49
7.2.1	Vertikální analýza nákladů.....	49
7.2.2	Horizontální analýza dat.....	50
8	ANALÝZA ODPISOVÉ ČÁSTI VZORCE	54
8.1	VERTIKÁLNÍ ANALÝZA ODPISŮ A AKTIV.....	55
8.2	HORIZONTÁLNÍ ANALÝZA ODPISŮ A AKTIV	56
8.2.1	Postup stanovení povolených odpisů pro III. regulační období	57
9	ANALÝZA ZISKOVÉ ČÁSTI VZORCE.....	59
9.1	MÍRA VÝNOSNOSTI REGULAČNÍ BÁZE AKTIV NASTAVENÁ ERÚ.....	59
9.2	MÍRA VÝNOSNOSTI REGULAČNÍ BÁZE AKTIV STANOVENÁ NA ZÁKLADĚ ÚČETNICTVÍ JMP NET, S. R. O.....	60
9.3	HODNOTA REGULAČNÍ BÁZE AKTIV	60
9.4	VÝPOČET POVOLENÉHO ZISKU	61
9.5	SKUTEČNĚ DOSAŽENÝ ZISK	62
10	FORMULACE A ZDŮVODNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH DOPORUČENÍ	63
10.1	FORMULACE ZDŮVODNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH DOPORUČENÍ V OBLASTI NÁKLADŮ	63
10.2	FORMULACE ZDŮVODNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH DOPORUČENÍ V OBLASTI ODPISŮ	64
10.3	FORMULACE ZDŮVODNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH DOPORUČENÍ V OBLASTI ZISKU.....	65
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	70
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	73
	SEZNAM OBRÁZKŮ	74
	SEZNAM TABULEK.....	75
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Ceny energií jsou pro nás všechny velmi důležité a zabírají v nákladech společností nezanedbatelné místo. Navíc trh s energiemi je velmi specifický, ať již svým přirozeným monopolem, tak také naprosto homogenním produktem, u kterého nelze konkurovat kvalitou výrobku, obalem, akčními slevami, doprovodným servisem a cena je tudíž hlavním atributem konkurence.

Dalším specifikem energetického trhu je fakt, že jedna část trhu je monopolní a podléhá regulaci Energetického regulačního úřadu /ERÚ/ a druhá část trhu je otevřená s fungující volnou soutěží, stejně jako v jiných odvětvích.

Ve své práci se budu zabývat monopolní částí energetického trhu, která zcela podléhá regulaci ERÚ. Jedná se o ceny za přenos a distribuci elektřiny, přepravu a distribuci plynu. Stanovení ceny samotné komodity, ať již ceny elektrické energie nebo zemního plynu, nebude předmětem této práce, protože stanovení její výše je zcela v kompetenci společností podnikajících na energetickém trhu.

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat situaci na monopolní části energetického trhu a zjistit, zda parametry nastavené ERÚ jsou dostatečné a zda ze strany energetických společností nemůže docházet k nepřiměřenému obohacování na úkor zákazníků. Dalším cílem této práce je snaha o analýzu podnikání na monopolním trhu, na kterém jsou velmi striktně stanoveny pravidla a dále zda mají energetické společnosti nějakou možnost ovlivnění své výkonnosti.

V teoretické části budou postupně popsány parametry regulace v jednotlivých etapách od zahájení regulace energetického trhu v roce 2002 až do současnosti. Analýza v této části práce bude věnována všem odvětvím monopolní části trhu.

V následující praktické části budou již aplikovány postupy na konkrétní energetickou společnost. Bude se jednat o společnost Jihomoravská plynárenská Net, s. r. o., která je v současnosti distributorem zemního plynu v bývalém Jihomoravském kraji. Analýza bude převážně vycházet z vnitropodnikového účetnictví společnosti a bude zjišťováno, nakolik je společnost schopna ovlivnit svůj hospodářský výsledek na trhu podléhajícímu regulaci.

Hlavním důvodem pro napsání této práce je snaha analyzovat největšího monopolní trh v České republice a na základě předchozího rozboru specifikovat způsoby, jakými by monopolní společnosti mohly dosáhnout větší efektivity.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ENERGETICKÝ REGULAČNÍ ÚŘAD

Energetický regulační úřad byl zřízen k 1. lednu 2001 se sídlem v Jihlavě. Hlavním důvodem jeho vzniku byla skutečnost vstupu soukromých společností do podnikání s energiemi. V oblasti elektrické energie a plynu byla nově vstupující společnost E.ON Czech Holding AG a v oblasti plynárenství byl plánován a v roce 2002 uskutečněn prodej společnosti Transgas, a. s. a šesti regionálních plynárenských distribučních společností německému konsorciu RWE Gas AG. Z výše uvedeného vyplývá nutnost zřízení státní kontrolní instituce, dohlížející na cenotvorbu energetického trhu, jehož část i po plánované liberalizaci zůstává stále monopolní. [16]

1.1 Liberalizace energetického trhu

Dalším důvodem pro vznik ERÚ byla novela zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, na jehož základě docházelo k otevření trhu s energiemi. Od 1. ledna 2002 se oprávněními zákazníci stali odběratelé elektrické energie, jejíž spotřeba v roce 2000 překročila 40 GWh. K úplnému otevření trhu s elektrickou energií došlo k 1. lednu 2006.

Liberalizace trhu s plynem byla zahájena 1. ledna 2005. Od tohoto data se stali oprávněnými zákazníci odběratelé se spotřebou zemního plynu přesahující 15 mil. m³ v roce 2003. K úplnému otevření trhu se zemním plynem došlo k 1. lednu 2007. Od tohoto data již byli všichni odběratelé oprávněnými zákazníci.

Do 1. ledna 2002 byla postupně zahájena liberalizace energetického trhu a všichni odběratelé byli na základě zákona 458/2000 Sb. chráněnými. Neměli možnost si vybrat svého dodavatele energie, ale na druhou stranu regulaci podléhaly všechny složky ceny za energii. U elektrické energie nejen cena za přenos a distribuci, která podléhá regulaci dále, ale i cena za komoditu čili za samotnou elektrickou energii. Podobně tomu bylo i u zemního plynu, u kterého byla regulována cena za přepravu a distribuci, ale také cena zemního plynu jako komodity. Nedílnou součástí liberalizace trhu bylo také rozdělení energetických společností z důvodu rovnoprávného přístupu ostatních společností na trh s energiemi. [24]

1.2 Unbundling energetických společností

Termínem unbundling bylo nazýváno rozdělení energetických společností, ke kterému docházelo na základě novely Energetického zákona č. 458/2000 Sb. Společnosti byly povinny provést rozdělení na část, která bude nadále podléhat regulaci ERÚ a na část obchodní. Rozdělení bylo prováděno pod dohledem ERÚ a jednalo se o jeden z prvních kroků k liberalizaci energetického trhu.

Po provedení unbundlingu byly založeny nové společnosti, které se zabývaly pouze dopravou nebo distribucí energií. Vždy se jednalo o dceřinou společnost původní mateřské společnosti. Tímto rozdělením byla posílena transparentnost energetického trhu a ERÚ byl usnadněn dozor nad monopolní částí, protože už bylo jasné, které hodnoty, ať již náklady nebo odpisy, přímo souvisí s regulovanou činností.

Dalším a zřejmě i hlavním důvodem pro rozdělení společností bylo usnadnění vstupu nových obchodníků na trh s energiemi. Po provedení unbundlingu se z mateřských společností stali obchodníci s energiemi, pro které platí stejná pravidla jako pro ostatní obchodníky a případné přímé spojení s distributorem, vlastním informace o všech odběratelích, by bylo v rozporu s požadavky antimonopolního úřadu.

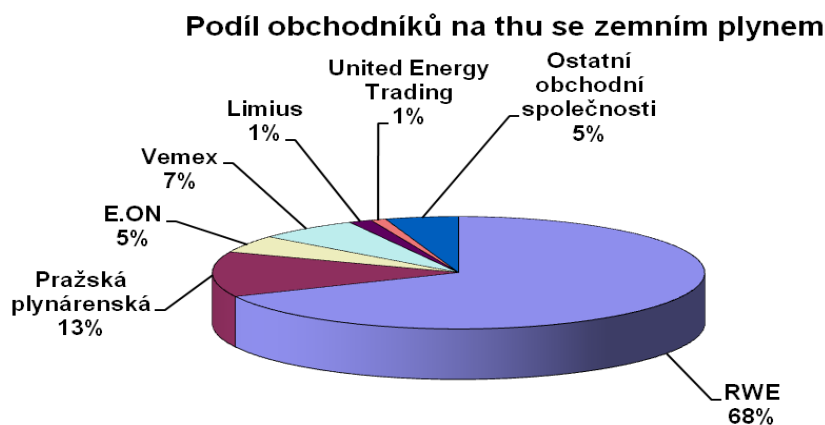
Nakolik bylo rozdělení společností úspěšné bude podrobněji popsáno v následující kapitole této práce. [18]

1.2.1 Současná situace na energetickém trhu

Více než tři roky po liberalizaci trhu s energiemi a unbundlingu společností je jasné, že pro nové obchodníky je daleko zajímavější komoditou elektrická energie než zemní plyn. Tento fakt je hlavně zapříčiněn objemem obchodů a velikostí trhu. Tuto skutečnost nejlépe ukazuje výše tržeb dvou největších „hráčů“ na trhu a to společnosti ČEZ, a. s. a RWE Transgas, a. s. V roce 2008 dosáhl ČEZ, a. s. celkových tržeb ve výši 181,6 miliard korun a v pomyslném žebříčku firem s největším obratem se umístil na druhém místě. Místo třetí v tomto hodnocení patří RWE Transgas, a. s., který dosáhl tržeb ve výši 108, 5 miliard korun.

Další důvodem pro větší počet obchodníků s elektřinou je možnost většího výběru výrobců elektrické energie, ať již na samotném českém trhu nebo možnost nakupovat elektřinu v zahraničí. Obchodník ze zemním plynem je nucen nakupovat plyn

od RWE Transgas, a. s., případně od jejích dodavatelů v Rusku nebo Norsku, protože z jiných lokalit nejsou doposud přivedeny tranzitní plynovody.

Obrázek 1 – Podíl obchodníků na trhu se zemním plynem [21]

Další komplikací, se kterou se setkávají noví obchodníci, je jistá nedůvěra odběratelů. Většina z nás si ještě velmi dobře pamatuje problémy s krachujícími bankami. Protože liberalizace trhu není mediálně zajímavá záležitost, většina odběratelů ani o možnosti přechodu k jinému obchodníkovi neví. Navíc nově vzniklá společnost s ručením omezeným nabízející o 10% nižší cenu než dvě výše zmiňované společnosti nepůsobí zrovna důvěryhodně.

Je předpoklad, že na energetickém trhu stejně jako například na trhu bankovním, budou v budoucnosti dva silní hráči, kteří si rozdělí trh a několik malých obchodníků, kteří budou zaujímat asi třetinovou část trhu. Obrázek č. 1 zobrazuje podíl jednotlivých obchodníků se zemním plynem jako komoditou na českém trhu. Z grafu je patrné, že dominantní pozici stále zaujímá RWE. Důvodem této skutečnosti je fakt, že E.ON zatím masivněji nepronikl do částí České republiky, kde není vlastníkem distribuční sítě.

Budoucí vývoj energetického trhu lze predikovat jen stěží, ale je jasné, že uvolnění trhu s energiemi bylo pozvolné a pod bedlivějším dohledem státu, prostřednictvím jeho kontrolních orgánů. Proto se nemusíme obávat nějakých zásadnějších problémů týkajících se nespolehlivosti subjektů podnikajících v této oblasti.

Jak probíhalo pozvolné uvolňování trhu za pomoci regulace ERÚ bude předmětem dalších kapitol. [21]

2 I. REGULAČNÍ OBDOBÍ

První regulační období bylo tříleté, a to od 1. 1. 2002 do 31. 12. 2004. V České republice doposud probíhalo stanovení ceny pro energetické společnosti, jejímž majoritním vlastníkem byl stále stát, na základě výše nákladů v předchozím roce. Společnosti nebyly nuceny snižovat své náklady a právě naopak často své výdaje uměle nadhodnocovaly, proto pro následující rok byly do ceny započteny další plánované náklady, které ne vždy úplně souvisely s rozvojem a údržbou sítí. Na základě těchto skutečností se ERÚ rozhodl pro výpočtový vzorec RPI-X, a z nabízených metod byla pro první regulační období vybrána metoda price – cap, která již byla používána zahraničními regulátory. [16]

2.1 Regulační metoda price-cap

Základním principem metody price-cap je stanovení povolených nákladů a odpisů společností, které jsou po celou dobu trvání regulačního období neměnné a stanovení povoleného zisku, který je eskalován indexem spotřebitelských cen PPI a faktorem efektivity X.

Pro I. regulační období byly jednotlivým společnostem stanoveny povolené výnosy podle základního vzorce RPI - X:

$$PV = N + O + Z \quad (2.1)$$

Výchozí tvar metody price - cap byl:

$$PV_0 = [N_0 + O_0 + (ROA \times PA_0)] \quad (2.2)$$

A pro jednotlivé roky regulačního období byly upravovány povolené výnosy tímto vzorečkem:

$$PV_i = PV_{i-1} \times (PPI_i - X_i) \quad (2.3)$$

Kde:

PV_i povolené výnosy v příslušném regulovaném roce

PV_0 výchozí hodnota povolených výnosů

N_0 výchozí hodnota provozních nákladů

O_0 výchozí hodnota odpisů

ROA rentabilita provozních aktiv (míra zisku)

PA₀ výchozí hodnota provozních aktiv

PPI_i index cen průmyslových výrobců v příslušném regulovaném roce

X_i faktor efektivity v příslušném regulovaném roce

Tímto způsobem byla stanovena cena za služby spojené s přepravou elektřiny a plynu. Použitá metoda RPI-X měla určité výhody, ale i nevýhody, které jsou popsány v následující kapitole. [16]

2.2 Zhodnocení regulační metody price-cap

Jedním z hlavních důvodů, proč se ERÚ rozhodl pro metodu price-cap, byla její jednoduchost a snadná aplikace. Pro ERÚ i pro energetické společnosti to byl naprosto nový přístup, na který si musely všechny zúčastněné strany zvyknout.

Další a podstatnou výhodou metody price-cap, které bych rád zmínil, je určitá stálost ceny po celou dobu trvání regulačního období. Tento fakt byl velmi důležitý a napomohl nově vzniklému regulátorovi ke snadnější orientaci a přehledu na energetickém trhu.

Co bychom naopak mohli řadit k hlavním nevýhodám této metody je na první pohled zřejmý fakt, že společnosti nebyly přímo nuceny do snižování svých provozních nákladů a s tím souvisejícího snižování ceny. Částečně své náklady ale snížily, protože do výpočtu byl zahrnut vliv inflace pouze u povoleného zisku. Nelze ale opomenout fakt, že vliv inflace nebyl zahrnut do odpisů majetku společností a na základě této skutečnosti se snižovala částka, kterou bylo možno investovat do rekonstrukce sítí, které jsou důležité pro zvýšení jejich spolehlivosti a bezpečnosti.

Další problém, který ERÚ musel řešit, byla skutečnost, že I. regulační období začalo ještě před unbandlingem a bylo velmi obtížné rozlišit náklady obchodní části společností, které nemohly být do výpočtu zahrnuty, od ostatních částí.

Přes případné výhrady můžeme dnes s odstupem času říci, že metodika zvolená ERÚ pro I. první regulační období byla správná a přinesla požadovaný efekt. Regulátor si byl také vědom nedostatků této metodiky. V následujícím regulačním období byly výpočtové vzorce pozměněny, aby lépe vyhovovaly situaci na energetickém trhu. [16]

3 II. REGULAČNÍ OBDOBÍ

II. regulační období již trvalo pět let, a to od 1. 1. 2005 do 31. 12. 2009. Důvodem pro prodloužení regulačního období byla snaha regulátora nutit společnosti k postupnému snižování nákladů. Výše povolených nákladů již nebyla po celou dobu regulačního období stejná, ale upravovala se pro každý rok a to dle roku předchozího. Pokud by regulační období bylo pouze tříleté, tak by se tento efekt z větší části míjel účinkem.

Další významnou změnou oproti prvnímu regulačnímu období bylo stanovení výpočtových vzorců pro každé jednotlivé odvětví zvlášť, s přihlédnutím k odlišnostem těchto odvětví. Pro přenos elektřiny a přepravu plynu je výpočtový vzorec totožný, z důvodu analogie těchto činností.

Vzorci, stejně jako tomu bylo v předchozím období, vycházejí ze základního principu regulace $RPI - X$, ve kterém je možno výpočet rozdělit do tří částí, které jsou odděleny znaménkem plus. Jedná se o nákladovou, odpisovou a ziskovou část s tím, že část zabývající se stanovením povoleného zisku pro společnosti je ve všech čtyřech vzorcích totožná. Výpočtové vzorce pro všechny regulované činnosti jsou uvedeny v příloze PI této práce.

Pro II. regulační období se ERÚ rozhodl pro změnu výpočtové metody, tudíž již nebyla použita metoda price-cap, jako tomu bylo v I. regulačním období, ale metoda revenue-cap. Hlavní rozdíl těchto metod je v každoročních úpravách jednotlivých částí vzorce. V I. Regulačním období byly stanoveny povolené náklady a odpisy stejné po celou dobu regulačního období, které bylo pouze tříleté. II. regulační období bylo již pětileté a použitím metody revenue-cap byly již jednotlivé položky vzorce každoročně upravovány. Jakým způsobem byla prováděna korektura povolených hodnot bude popsáno v následujících kapitolách, kde budou podrobně popsány jednotlivé části vzorce pro stanovení maximální ceny za distribuci zemního plynu a následně budou vysvětleny rozdíly oproti ostatním výpočtům.

Výpočet stanovení ceny za distribuci plynu je pro rozbor použit proto, že je nejsložitější a také jeho obdoba pro III. regulační období je použita v praktické části této práce. [23]

3.1 Nákladová část vzorce

První část vzorce pro stanovení maximální ceny za distribuci zemního plynu je zaměřena na změnu nákladů distribučních společností v jednotlivých letech a má tvar:

$$N_0 \times (1 - X)^i \times (1 + p \times (r_{i-1})) \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1 - p_{MI}) \times PPI)}{100} \quad (3.1)$$

Kde:

i pořadové číslo příslušného regulovaného roku

N_0 výchozí hodnota provozních nákladů

X faktor efektivity

p koeficient faktoru odběrných míst

r_i faktor odběrných míst v příslušném regulovaném roce

MI mzdový eskalační faktor

PPI průmyslový eskalační faktor (index cen průmyslových výrobců)

p_{MI} koeficient mzdového eskalačního faktoru

Rozhodnutím ERÚ jsou přesně nadefinovány povolené náklady, které lze zahrnout do výpočtového vzorce a jedná se o:

- provozní náklady k zajištění licencované činnosti,
- pojištění majetku a odpovědnosti za škody,
- bankovní poplatky.

Do povolených nákladů se nezahrnují:

- daňově neuznatelné náklady,
- úroky z úvěrů a leasingová marže,
- náklady na tvorbu a zúčtování rezerv,
- leasingové splátky,
- ostatní finanční a mimořádné náklady,
- odpisy.

Pro stanovení výchozích povolených nákladů byly použity vstupní hodnoty pro I. regulační období z roku 2000, které byly upraveny indexem cen průmyslových výrobců za roky

2000-2003, eskalačním faktorem, složeným z průmyslového eskalačního faktoru a mzdového eskalačního faktoru roku 2004 a faktorem efektivity. Tímto způsobem získaná hodnota byla upravena faktorem odběrných míst mezi lety 2000 a 2004 a následně byla přičtena hodnota vlastní spotřeby plynu za rok 2003, kterou lze také zahrnout do povolených nákladů. Takto byla stanovena vstupní hodnota pro první rok regulačního období N_0 .

Z výše uvedeného vyplývá, že pro stanovení výše nákladu pro N_0 bylo provedeno přepočítání nákladů jednotlivých distribučních společností od roku 2000 do roku 2004 dle metodiky, která byla použita i nadále v samotném regulačním období.

Hlavní změnou oproti předchozímu postupu bylo zavedení faktorů zohledňujících změny v průběhu vývoje nákladů, tudíž výše povolených nákladů již není neměnná, jak tomu bylo v prvním regulačním období. Vliv jednotlivých činitelů na výpočet je následně popsán. [23]

3.1.1 Faktor efektivity „X“

Faktor efektivity „X“ byl do výpočtu zahrnut proto, aby společnosti postupně snižovaly své náklady a to v průběhu celého regulačního období. Pro II. regulační období stanovil ERÚ pro společnosti podnikající v odvětví plynárenství plošný faktor efektivity, který ukládá celkové snížení nákladů o 10%. To znamená, že roční hodnota byla stanovena následujícím způsobem:

$$X = 1 - \sqrt[3]{0,9} = 2,085\%$$

Z pohledu společností i odběratele lze hodnotit tento krok jako správný a to hlavně proto, že snižování bylo postupné a společnosti o něm věděli již předem a mohli je zahrnout do svých rozpočtů. [23]

3.1.2 Faktor odběrných míst

Faktor odběrných míst byl ve II. regulačním období zaveden proto, aby se distribučním společnostem částečně eliminovaly náklady, které musí vynaložit na vznik nových plynovodních přípojek, které svou hodnotou nesplňovaly parametry pro dlouhodobý hmotný majetek a nemohly být postupně zahrnovány do odpisů.

Zavedení faktoru odběrných míst do výpočtového vzorce má jistě své opodstatnění, ale distribuční společnosti právě během tohoto regulačního období opustily model, ve kterém byly vybudovány hlavní obecní řády a z těchto potrubí byly teprve budovány nové plynovodní přípojky na náklady distributora. Přistoupilo se však k budování nových přípojek jako součásti plynovodu a stavba plynovodních přípojek byla hrazena investorem plynovodu, kterým byly ve většině případů obce. Tímto distributorům odpadaly náklady na výstavbu nových plynovodních přípojek, jako tomu bylo doposud. [23]

3.1.3 Eskalační faktory

Výše povolených nákladů jednotlivých distribučních společností jsou také ovlivněny dvěma eskalačními faktory a to průmyslovým eskalačním faktorem a mzdovým eskalačním faktorem. Každému z nich je přiřazena určitá váha, se kterou vstupuje do výpočtu.

Průmyslový eskalační faktor je definován jako index cen průmyslových výrobců a podílí se na celkovém eskalačním faktoru 65% (1 - koeficient mzdového eskalačního faktoru). V roce 2008 byl index cen průmyslových výrobců vypočten Českým statistickým úřadem na hodnotu 100,6.

Mzdový eskalační faktor odráží změnu výše mzdy zaměstnanců jednotlivých společností. Mzdy jsou součástí povolených nákladů a v průběhu regulačního období, stejně jako u indexu průmyslových výrobců, lze předpokládat jejich nárůst. Výše indexu je stanovována na základě Vyhlášky č. 150/2004 Sb. a podkladů dodaných z jednotlivých společností.

Zavedení obou těchto faktorů do úpravy výše povolených nákladů má své nesporné opodstatnění a to hlavně z důvodu stability v odvětví. V případě prudkého nárůstu inflace a s ní spojeného růstu mezd zaměstnanců by totiž mohlo dojít k neúměrnému navýšení nákladů společností a nebylo by možno investorům garantovat návratnost jejich vložených prostředků, jak bude popsáno dále. [23]

3.1.4 Nákladová část vzorce pro ostatní regulované činnosti

Pro činnost přenos elektřiny, distribuce elektřiny a přeprava plynu byla nákladová část vzorce totožná a měla tvar:

$$N_0 \times (1 - X)^i \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1 - p_{MI}) \times PPI)}{100} \quad (3.2)$$

Jediný rozdíl oproti nákladové části vzorce pro distribuci zemního plynu je absence části zohledňující náklady související s nově vybudovanými odběrnými místy, protože ani jeden z provozovatelů výše uvedených činností neprovádí připojování nových odběrných míst v rámci své standardní činnosti.

Faktor efektivity „X“ je stanoven stejně pro všechny regulované činnosti a během pěti let trvání regulačního období všechny společnosti sníží své náklady o 10%.

Eskalační faktory pro přenos elektřiny, distribuce elektřiny a přeprava plynu jsou stanoveny stejným způsobem jako pro distribuci plynu. Pro přenos elektrické energie se nepodílí průmyslový eskalační faktor 65% jako u ostatních činností, ale 85%. Tento fakt je způsoben menším počtem zaměstnanců a i menším vlivem změny výše mzdy na celkové náklady.

Z výše uvedeného vyplývá, že na stanovení ideální výše povolených nákladů pro energetické společnosti byl věnován velký důraz, byť do nákladové části vzorců nebyly zahrnuty odpisy, které v nákladech společností zabírají nezanedbatelné místo. Důvodem pro vyčlenění odpisů z nákladů je nutnost udržování sítí v bezporuchovém stavu, který lze zajistit jen pravidelnými reinvesticemi. Odpisová část vzorců bude analyzována v následující kapitole. [23]

3.2 Odpisová část vzorce

Druhá část vzorce pro stanovení výše povolených výnosů za distribuci zemního plynu se zabývá odpisy, které jsou v oblasti energetiky velmi důležité. Pro distribuci zemního plynu má odpisová část vzorce následující tvar:

$$O_0 \times (1 + p \times (r_{dpi} - 1)) \times \prod_i \frac{PPI}{100} \quad (3.3)$$

Kde:

i pořadové číslo příslušného regulovaného roku

O_0 výchozí hodnota odpisů

p koeficient faktoru odběrných míst

r_i faktor odběrných míst v příslušném regulovaném roce

PPI průmyslový eskalační faktor (index cen průmyslových výrobců)

Pro stanovení odpisů pro O_0 se vycházelo z účetních odpisů pro rok 2003, které byly následně upraveny průmyslovým eskalačním faktorem a faktorem odběrných míst pro rok 2004. Obdobným způsobem pak byly upravovány výše odpisů po celé druhé regulační období.

Z výše uvedeného vyplývá, že výše povolených odpisů je upravována stejně jako výše nákladů, s tím rozdílem, že při stanovení výše povolených odpisů není použit mzdový eskalační faktor. Změna indexu cen průmyslových výrobců se tak do výpočtu promítá celou vahou.

Stejně jako tomu bylo u nákladů, tak i v odpisech jsou u ostatních regulovaných činností drobné rozdíly ve způsobu výpočtu. [23]

3.2.1 Odpisová část vzorce pro ostatní regulované činnosti

Pro distribuci elektřiny byla stanovena odpisová část vzorce ve tvaru:

$$O_0 \times \prod_i \frac{PPI}{100} \quad (3.4)$$

Jak je ze vzorce patrné, tak ERÚ ve stanovení výše povolených odpisů postupoval u distribuce elektřiny podobně jako u distribuce plynu, pouze do výpočtu nezahrnul faktor odběrných míst.

Oproti tomu stanovení výše povolených odpisů pro činnost přenos elektřiny a přeprava zemního plynu bylo rozdílné od vzorců pro distributory a mělo tvar:

$$O_0 + \sum \Delta O_i \quad (3.5)$$

Výše hodnoty O_0 byla stanovena na základě účetních odpisů pro rok 2003 jednotlivých společností. Tato hodnota byla postupně upravována výší změny skutečných odpisů, aby po celou dobu regulačního období neklesla účetní hodnota společností, ale hlavně proto, aby zde byl vytvořen dostatečný prostor pro investice a byl zajištěn bezporuchový chod těchto páteřních rozvodů.

Při stanovování výše povolených odpisů bylo ERÚ přihlédnuto k nutnosti reinvestic do sítí a dopady v případě jejich poruchy. Z tohoto důvodu byla společností zabývajícím se pře-

nosem elektřiny a přepravou zemního plynu ponechána větší možnost reinvestic než je tomu u distributorů, kterým byla výše odpisů upravována pouze indexem cen průmyslových výrobců, čímž měly být de facto pouze odstraněny vlivy inflace na odpisy tak, aby nedocházelo jejím vlivem k poklesu výnosu společností. Pokud společnosti provedly větší či menší množství investic než byly účetní odpisy v daném roce, byla tato skutečnost zohledněna ve výnosové části vzorce, aby na základě snížení investic nedocházelo k umělému navýšení zisku a v případě nutnosti větších investic nedocházelo k neúměrnému krácení zisku společností. Ziskové části vzorce bude věnována následující kapitola. [23]

3.3 Zisková část vzorce

Poslední částí vzorce pro stanovení ceny za distribuci zemního plynu je část, ve které je společností vypočten maximální povolený zisk. V případě distribuce zemního plynu má vzorec pro povolený výnos tvar:

$$WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.6)$$

Kde:

$WACC_{NHBT}$ míra výnosnosti

RAB_0 výchozí hodnota provozních aktiv

ΔZHA_i změna hodnoty regulační báze aktiv v příslušném regulovaném roce

i pořadové číslo příslušného regulovaného roku

Parametr zisku byl pro druhé regulační období definován jako součin míry výnosnosti a hodnoty regulační báze aktiv. [23]

3.3.1 Míra zisku

Pro II. regulační období byla stanovena míra povoleného zisku na principu Weighted Average Cost of Capital – WACC. Stanovení této hodnoty se skládá z několika částí, které budou popsány níže.

V prvním kroku výpočtu WACC regulátor zohlednil možnost změny výše daně z příjmu právnických osob tak, aby skutečný zisk společností zůstal na stejné úrovni, která byla ERÚ stanovena. Zohlednění výše daně je upraveno vzorcem:

$$WACC_{NHBT} = \frac{WACC_{NHAT}}{1 - T} \quad (3.7)$$

Kde:

$WACC_{NHAT}$ nominální hodnota výnosnosti (po zdanění)

$WACC_{NHBT}$ nominální hodnota výnosnosti upravená o vliv daně (před zdaněním)

T daňová sazba

Dalším krokem bylo stanovení hodnoty samotného $WACC_{NHAT}$, čili povoleného míry výnosnosti před zdaněním následujícím vzorcem:

$$WACC_{NHAT} = r_e \times \frac{E}{E + D} + r_d \times (1 - T) \frac{D}{E + D} \quad (3.8)$$

Kde:

r_e náklady vlastního kapitálu

r_d náklady cizího kapitálu

E objem vlastního kapitálu

D objem cizího kapitálu

T daňová sazba

Výpočtem $WACC_{NHAT}$ jsou stanoveny náklady na kapitál jednotlivých distribučních společností a je počítán jako vážený průměr ceny vlastního kapitálu a cizího kapitálu. V tomto případě jsou váhy tvořeny objemem těchto složek. ERÚ byl stanoven objem cizího kapitálu na 30% a zbývajících 70% připadá na kapitál vlastní. Cena za cizí zdroje je také snížena o míru zdanění, protože náklady na úroky jsou daňově uznatelné náklady. Z tohoto důvodu nemohou být náklady na úroky z úvěru zahrnuty do nákladové části vzorce.

Na základě $WACC_{NHAT}$ je investorům garantován návrat jejich vkladů do energetických společností s trvalým výnosem na úrovni nákladů na vlastní kapitál a zároveň je společnos-

tem zajištěn dostatečný příjem pro úhradu úroku z úvěrů. Pro stanovení výše těchto položek je regulátorem přesně stanoven výpočet a v případě nákladů vlastního kapitálu vzorcem následujícího tvaru:

$$r_e = r_f + \beta_L \times ERP \quad (3.9)$$

Kde:

r_e náklady vlastního kapitálu

r_f bezriziková míra výnosu

β_L koeficient beta vážený

ERP tržní riziková přirážka

Bezriziková výnosová míra r_f byla stanovena na základě pětiletých dluhopisů (2004–2009). Důvodem pro výběr dluhopisů byl fakt, že státní dluhopisy jsou považovány za nejbezpečnější vklad a pětileté období délky dluhopisů odpovídá délce II. regulačního období. Hodnota bezrizikové výnosové míry byla vypočtena na základě výnosu státního dluhopisu CZ0001000855; číslo emise 42, číslo tranše 4 a její hodnota pro dosazení vzorce byla 4,18%.

Tržní rizikovou přirážkou ERP je zohledněno riziko vlastní investice a to jednak na základě hodnot dosažených na kapitálových trzích v USA, který má nejdelší dostupný archiv vývoje akcií sahající až do r. 1928 a také byl připočten rating, kterým je stanoveno investorské riziko v dané zemi. Pro tržní rizikovou přirážku byla stanovena hodnota 6,32%.

Další položkou, která vstupuje do výpočtu výše nákladů na vlastní kapitál, je koeficient $\beta_{levered}$, který je váženým koeficientem $\beta_{unlevered}$, jímž je zohledněno riziko investice do určitého segmentu trhu v poměru k rizikovosti investice do celého trhu.

Úprava koeficientu je prováděna o mírů zadlužení a výši daňové sazby dané společností vzorcem:

$$\beta_L = \beta_{unL} \times \left[1 + (1-T) \times \frac{D}{E} \right] \quad (3.10)$$

Pro druhé regulační období byl stanoven koeficient β_{unL} na hodnotu 0,400, ze kterého bylo po úpravách vypočteno β_L na hodnotu 0,527.

Po dosazení jednotlivých hodnot do vzorce pro výpočet $WACC_{NHAT}$ byly vypočteny náklady na kapitál ve výši 8,508%. [16]

3.3.2 Regulační báze aktiv

Základem pro stanovení hodnoty regulační báze aktiv byla provozní aktiva, jejichž výše je stanovena na základě vyhlášky č. 439/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů, jimiž se ve smyslu výše uvedené vyhlášky rozumí aktiva používaná k příslušné licencované činnosti. ERÚ se však rozhodl, z důvodu zachování ziskovosti v odvětví a zachování výnosu pro investory, kteří vstoupili do odvětví v předchozím období, stanovit hodnotu regulační báze aktiv na principu zachování ziskovosti odvětví vzorcem v následujícím tvaru:

$$RAB_{2000} = \frac{zisk_{2000}}{WACC_{NHBT}} \quad (3.11)$$

$$RAB_{2005} = RAB_{2000} + \sum_{2001}^{2003} \Delta ZHA + (I_{2004-2005} - O_{2004-2005}) \quad (3.12)$$

Kde:

RAB regulační báze aktiv

ΔZHA změna výše hodnoty provozních aktiv

I investice

O odpisy

V prvním vzorci byla stanovena základní hodnota RAB na základě zachování ziskovosti v odvětví. Ve druhé části výpočtu byla hodnota RAB_{2000} upravena o výši změny hodnoty provozních aktiv v letech 2001 až 2003 a v neposlední řadě o rozdíl plánovaných investic a plánovaných odpisů za roky 2004 – 2005.

V následujících letech byla hodnota RAB upravována změnou výše provozních aktiv ve vzorci zastoupeném $\sum_i \Delta ZHA_i$ v každém roku jednotlivého regulačního období.

Výše popsaným způsobem byl regulátorem garantovaný stálý výnos z investovaných prostředků a také byly dostatečně zajištěny případné změny mezi odpisy a investicemi. V některých letech bylo nutno provést nákladnější rekonstrukce sítí. Pokud by tento fakt nebyl ve výpočtu zohledněn, nebylo by možno garantovat stálý výnos.

Stanovení výše povolených výnosů bylo ve všech čtyřech regulovaných odvětvích stanoveno stejným způsobem, ve kterém byl jediný rozdíl ve stanovení RAB, které budou popsány v následující kapitole. [16]

3.3.3 Výnosová část vzorce pro ostatní regulované činnosti

Výnosová část byla pro všechny regulované činnosti stejná a měla tvar:

$$WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.14)$$

Systém výpočtu $WACC_{NHBT}$ byl stanoven pro všechny společnosti shodně, ale pouze hodnoty vstupující do výpočtu jsou rozdílné, dle specifik daného odvětví.

Způsob stanovení hodnoty regulační báze aktiv vycházel u všech regulovaných činností z Vyhlášky č. 439/2001 Sb. a na principu zachování ziskovosti, ale s přihlédnutím ke specifikům jednotlivých činností.

V případě přenosu elektrické energie byla hodnota RAB_0 použita hodnota provozních aktiv z posledního účetně uzavřeného roku předchozího regulačního období, a to roku 2003. Regulátor přistoupil k tomuto kroku, protože v oblasti přenosu elektrické energie byl unbundling proveden již před zahájením druhého regulačního období a bylo možno stanovit přesně výši provozních aktiv používaných pro samotný přenos bez obchodní části.

V případě distribuce elektrické energie byl stanoven výpočet:

$$RAB_{2000} = \frac{zisk_{2000}}{WACC_{NHBT}} \quad (3.15)$$

$$RAB_{2005} = RAB_{2000} + \sum_{2001}^{2005} \Delta ZHA \quad (3.16)$$

K 1. 1. 2005 bylo zahájeno II. regulační období, ještě nebyla známa přesná data o změně výše provozních aktiv a proto bylo regulátorem stanoveno, že data za rok 2004 a 2005 budou vypočtena z dat z předchozích let následujícím způsobem:

$$\frac{2}{3} \times \sum_{2001}^{2003} \Delta ZHA \quad (3.17)$$

Tento snazší postup mohl být použit, na rozdíl od výpočtu pro distribuci zemního plynu, protože u distributorů elektrické energie nedochází ke značným výkyvům způsobeným budováním nových sítí.

Uvedením vzorce pro výpočet *RAB* pro distributora elektřiny byl popsán celý postup výpočtu ceny pro regulované činnosti na energetickém trhu. V následující kapitole bude provedeno zhodnocení nejen výnosové části vzorce, ale celého postupu výpočtu a to jednak z pohledu ERÚ, ale i z pohledu samostatných společností. V neposlední řadě bude hodnocen dopad regulačních postupů na samotné odběratele energií. [16]

4 III. REGULAČNÍ OBDOBÍ

III. regulační období bylo zahájeno 1. 1. 2010 a bude trvat do 31. 12. 2014. Stejně jako ve dvou předchozích etapách je znovu používán základní vzorec RPI-X a regulátor se rozhodl pokračovat v metodě revenue-cup. Základním principem této metody je každoroční přepočítání jednotlivých hodnot. ERÚ znovu rozhodl použít tuto metodu, přestože bylo provedeno dokonalé rozdělení společností, ale stále nezavládla shoda v nastavení přesných parametrů, hlavně co se týká přesného ocenění provozních aktiv. Z výše uvedených důvodů byla regulátorem zvolena metoda revenue-cup. Každoročně bude docházet k přepočtům jednotlivých parametrů vzorce a oběma stranám je dána větší možnost zahrnutí probíhajících změn. Výpočtové vzorce pro III. regulační období jsou uvedeny v příloze PII této práce.

Pro III. regulační období se ERÚ rozhodl pro sjednocení výpočtových vzorců. V následující části této práce budou jednotlivé části vzorců popsány a porovnány s postupem v předchozím regulačním období. [17]

4.1 Nákladová část vzorce

První část vzorce je stejně jako v předchozích regulačních obdobích věnována nákladům a je pro III. regulační období pro všechny regulované činnosti totožná ve tvaru:

$$PN_0 \times (1 - X)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} \quad (4.1)$$

Kde:

PN_0 výchozí úroveň povolených nákladů pro držitele licence,

X hodnota plošného faktoru efektivity,

l letopočet roku předcházejícího prvnímu regulovanému roku regulačního období,

I_t hodnota eskalačního faktoru příslušného roku

První položkou nákladové části je stanovení hodnoty výchozích povolených nákladů. Pokud tuto část porovnáme s předchozím regulačním obdobím je patrné, že došlo k zachování základního principu stanovením počátečních povolených nákladů, které jsou snižovány faktorem efektivity a navyšovány eskalačními faktory. Následující část je věnována stano-

vení výchozích povolených nákladů - metodika stanovení doznala změn oproti II. regulačnímu období. [16]

4.1.1 Výchozí povolené náklady

Stanovení výše povolených nákladů u jednotlivých regulovaných činností bylo také určeno jednotně s tím, že výchozí hodnota nákladů byla stanovena jako průměr nákladů za rok 2007 a 2008, které byly eskalovány na cenovou úroveň roku 2009.

Výpočtový vzorec pro stanovení výchozích nákladů:

$$PN_0 = \frac{(N_{2007} \times I_{2007} \times I_{2008}) + (N_{2008} \times I_{2008})}{2} \quad (4.2)$$

Tímto způsobem byl zajištěn kontinuální přechod mezi jednotlivými regulačními obdobími a nedošlo k prudkému nárůstu, případně k poklesu nákladů společností. [16]

4.1.2 Faktor efektivity X

Důvod pro zařazení faktoru efektivity do výpočtu povolených nákladů pro III. regulační období byl stejný jako v předchozím regulačním období a to donutit společnosti snížit své provozní náklady a tím i cenu pro konečné zákazníky.

Oproti II. regulačnímu období, ve kterém byly subjekty podnikající na monopolní části energetického trhu nuceny snížit během 5 let své náklady o 10%, bylo navrženo snížení nákladů o 7,5%. Hodnota každoročního faktoru efektivity X byla vypočtena následujícím způsobem:

$$X = 1 - \sqrt[5]{0,9025} = 2,0310\%$$

ERÚ se rozhodl pro pokles faktoru efektivity ze dvou důvodů: za prvé aby byla zachována bezpečnost provozu energetických sítí a nebyly omezovány služby pro zákazníky, a za druhé proto, že v současném regulačním období je do výpočtu zahrnut přísnější eskalační faktor I_t , jehož rozboru budou věnovány následující řádky. [16]

4.1.3 Eskalační faktor

Největší změnou v oblasti určování povolených nákladů došlo v oblasti přepočtu nákladů na současnou hodnotu. Dříve bylo používáno průmyslového eskalačního faktoru PPI slož-

ného z indexu cen průmyslových výrobců a mzdového eskalačního faktoru. ERÚ se rozhodl do budoucna nepoužívat průmyslový eskalační faktor, protože v indexu cen průmyslových výrobců jsou obsaženy i změny ceny energií a ve změně ceny energie se také odráží výše mzdy zaměstnanců energetických společností. Zařazením PPI do výpočtu docházelo k cyklickému navyšování povolených nákladů.

Z výše uvedeného důvodu se regulátor rozhodl ke změně metodiky výpočtu a původní průmyslový eskalační faktor PPI byl nahrazen nově eskalačním faktorem I složeným z indexu cen podnikatelských služeb, který je subindexem indexu cen tržních služeb, zastoupeným ve výpočtu vahou 70% a indexu spotřebitelských cen s vahou 30%.

Index cen podnikatelských služeb (IPS) bude stanoven na základě klouzavého průměru (podílu průměrů bazických indexů cen tržních služeb za posledních 12 měsíců k průměru indexu za předchozích 12 měsíců) vykázaného Českým statistickým úřadem v tabulce indexů cen tržních služeb 7008 za měsíc duben roku i .

Index spotřebitelských cen (CPI) je vyjádření inflace v ČR a je Českým statistickým úřadem vykazován v tabulce indexu spotřebitelských cen 7101 za měsíc duben roku i na základě klouzavých průměrů.

Zařazením indexu IPS byla zohledněna změna ceny podnikatelských služeb. Poté, co v oblasti energetiky bylo přistoupeno k masivnímu outsourcingu a většina činností je nakupována, případná změna IPS se promítá do nákladů nemalou měrou.

Mzdový eskalační faktor byl nahrazen indexem cen průmyslových výrobců, protože v energetických společnostech je výše mzdy zaměstnanců stanovována na základě kolektivního vyjednávání mezi odbory a zaměstnavatelem. Prvotním zájmem odborů je, aby u zaměstnanců nedocházelo k poklesu jejich reálných mezd. Regulátorem byl respektován požadavek na udržení reálné mzdy a případné zachování jejího pozvolného nárůstu, a proto bylo do výpočtu zahrnuto navýšení CPI o 1% v každém roce.

Eskalační faktor je počítán podle následujícího vzorce:

$$I_i = 70\% \times IPS_i + 30\% \times (CPI_i + 1\%) \quad (4.3)$$

Způsob výpočtu povolených nákladů pro III. regulační období bych považoval za dokonalejší a to hlavně v oblasti nastavení eskalačního faktoru, kterým jsou lépe reflektovány změny na trhu. [16]

4.2 Odpisová část vzorce

Druhá část výpočtového vzorce se věnuje stanovení povolených odpisů, jimiž je společností zajišťován prostor pro reinvestice do provozovaných sítí. Ve všech vzorcích jsou odpisy zastoupeny korigovanými plánovanými odpisy v daném regulovaném roce O_{ipl} . Před zahájením III. regulačního období již bylo u všech regulovaných společností dokončeno jejich rozdělení a účetní odpisy přepravních a distribučních firem zahrnovaly pouze hodnoty, které souvisejí s licencovanou činností.

Kontrola skutečnosti, zda plánované odpisy odpovídají skutečným, je prováděna za pomoci vzorce:

$$O_{dpi} = O_{dppi} + K_{dpoi} \quad (4.4)$$

Kde:

O_{dpi} korigovaná plánovaná hodnota odpisů

O_{dppi} plánovaná hodnota odpisů

K_{dpoi} korekční koeficient

Korekce odpisů je prováděna z důvodu případných rozdílů mezi plánovanými a skutečnými odpisy v časovém horizontu $i + 2$ s přihlédnutím k časové hodnotě peněz. Tímto způsobem je prováděna kontrola skutečně vynaložených investic do obnovy sítí a je zabráněno neoprávněnému navýšení ceny.

V případě, pokud je ERÚ zjištěna jakákoliv nesrovnatelnost může v následujícím regulovaném roce upravit povolenou výši odpisů.

Tímto způsobem jsou energetickým společnostem zajištěny dostatečné prostředky na investice do obnovy sítí a zároveň je následnou kontrolou znemožněno neoprávněné navyšování ceny pro konečné zákazníky. [16]

4.2.1 Zisková část vzorce

Zisková část vzorce je stejně jako v předchozím regulovaném roce založena na principu součinu hodnoty regulační báze aktiv (RAB) a míry výnosnosti, protože oproti předchozímu období bylo provedeno několik změn týkajících se výpočtu povoleného zisku.

Zisková část vzorce je ve tvaru:

$$\frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.5)$$

Kde:

MV_{dpi} míra výnosnosti regulační báze aktiv stanovené podle metodiky váženého průměru nákladů na kapitál po zdanění.

RAB_{dpi} hodnota regulační báze aktiv držitele licence

V následujících kapitolách budou podrobněji popsány oba parametry výpočtu povoleného zisku s tím, že bude znovu kladen důraz na změny oproti II. Regulačnímu období. [16]

4.2.2 Míra výnosnosti regulační báze aktiv

Stejně jako v předchozím regulačním období byla znovu pro výpočet hodnoty míry výnosnosti MV použita metoda vážených průměrných nákladů na kapitál ($WACC$), jejíž základní vzorec je ve tvaru:

$$WACC_{NHBT} = \frac{WACC_{NHAT}}{1 - T} \quad (4.6)$$

Kde:

$WACC_{NHBT}$ nominální hodnota $WACC$ před zdaněním

$WACC_{NHAT}$ nominální hodnota $WACC$ po zdanění

T efektivní daňová sazba

Pro výpočet nominální hodnoty $WACC$ po zdanění byl použit vzorec:

$$WACC_{NHAT} = r_e \times \frac{E}{E + D} + r_d \times (1 - T) \times \frac{D}{E + D} \quad (4.7)$$

Kde:

D cizí kapitál

E vlastní kapitál

r_d náklady cizího kapitálu

r_e náklady vlastního kapitálu

Jak je z výše uvedeného patrné, ERÚ pro třetí regulační období zachoval stejný postup pro výpočet $WACC$ a následující kroky pro stanovení nákladů na cizí a vlastní kapitál jsou totožné se II. regulačním obdobím. Jejich podrobným popisem se zabývají kapitoly věnované této problematice ve II. regulačním období.

Pro III. regulační období byla zachována metodika pro výpočet, ale již není pracováno po celou dobu trvání regulace se stejnými daty, ale část z nich je každý rok upravováno dle současné ekonomické situace. Tato úprava se týká nákladů na cizí kapitál, tržní rizikové přírážky a bezrizikové míry výnosů, čili hodnot, u kterých lze předpokládat v průběhu regulačního období změny.

Výše popsaným způsobem stanovení WACC je společně zajištěno zohlednění výkyvů trhu, které nemohou energetické společnosti nijak ovlivnit a lze považovat tento krok ze strany ERÚ za velmi vstřícný. [16]

4.2.3 Stanovení hodnoty regulační báze aktiv

Pro stanovení výchozí hodnoty regulační báze aktiv (RAB), čili celkové hodnoty jednotlivých společností, bylo přistoupeno ke kompromisnímu řešení mezi názory ERÚ a jednotlivých regulovaných společností. Jako hlavní problém stanovení výše RAB byl fakt, že nebylo možno použít hodnoty předchozího regulačního období, protože na začátku II. regulačního období nebyl proveden unbundling a použité hodnoty stále zahrnovaly obchodní část společností.

Pro stanovení RAB_0 byl použit vzorec v následujícím tvaru:

$$RAB_0 = k_0 \times ZHA_{pl2009} \quad (4.8)$$

Kde:

k_0 koeficient přecenění

ZHA_{pl2009} plánovaná změna hodnoty aktiv v roce 2009

Výsledná hodnota RAB_i pro jednotlivé roky III. regulačního období je stanovována jako součet RAB_0 , plánovaná změna hodnoty RAB v roce $i+1$ a korekční faktor KF_{RAB_i} ve tvaru:

$$RAB_i = RAB_0 + \sum_{t=1+1}^{1+i} \Delta RAB_t + \sum_{t=1+3}^{1+i} KF_{zi} \quad (4.9)$$

Výpočtem hodnoty ΔRAB_t je zajištěno, aby do výpočtu vstupovala skutečná změna hodnoty aktiv energetických společností a to hlavně s přihlédnutím k faktu, že v jednotlivých

letech by nemuselo docházet k investicím ve stejné výši rovnající se odpisům v daném roce.

Výpočet hodnoty ΔRAB_t je vyjádřen vzorcem:

$$\Delta RAB_t = \text{Aktivované_investice}_t - \text{Odpisy}_t \times k_{pt} \quad (4.10)$$

Z výše uvedených vzorců je patrné, že ze strany regulátora bylo přistoupeno k zavedení korekčních koeficientů, jejímž hlavním úkolem mělo být zpřesnění výpočtu povoleného zisku s ohledem na vývoj jednotlivých hodnot v čase. Podrobný popis výpočtu korekčních faktorů je proveden v příloze PIII. [16]

5 SHRUTÍ TEORETICKÉ ČÁSTI

Z výše uvedených kapitol je patrné, že regulace českého energetického trhu během tří regulačních období prošla poměrně velkým množstvím změn.

V prvním regulačním období, které bylo pouze tříleté, bylo přistoupeno k poměrně jednoduchému výpočtovému vzorci. Je třeba si uvědomit, že jak pro ERÚ tak i pro energetické společnosti bylo zahájení regulace něčím novým, co doposud v ČR nebylo v takovém rozsahu zavedeno.

Největším problémem prvního regulačního období bylo stanovení hodnot vstupujících do výpočtového vzorce, které musely být nastaveny na základě dohody ERÚ a regulovaných společností.

Výpočtový vzorec pro druhé regulační období, oproti předešlé verzi, doznal velkého množství změn. S odstupem času lze ale soudit, že některé parametry zahrnuté do výpočtu byly minimálně využívány a ze strany regulátora nebylo dostatečně rychle reagováno na změny technických postupů. V případě II. regulačního období se nelze nezmínit o komplikovanosti výpočtových vzorců a jejich nejednotnosti pro různé druhy regulovaných činností. Na druhou stranu bylo jistě přínosné zavedení faktoru efektivity X , kterým byly společnosti nuceny snižovat své náklady a také zohlednění faktoru času.

Přes složitost výpočtových vzorců a dokončení unbundlingu regulačních společností lze i II. regulační období hodnotit jako úspěšné.

Na začátku letošního roku bylo zahájeno III. regulační období, které se oproti předchozímu postupu vyznačuje tím, že již došlo k většímu sjednocení výpočtových vzorců pro všechny typy regulovaných činností a také k určitému zjednodušení základních vzorců. Na druhou stranu je nutné uvést, že došlo k nemalým změnám v úpravě hodnot vstupujících do výpočtového vzorce, aby jejich výsledná výše co nejlépe odrážela skutečný stav v daném roce.

Nakolik byly postupy ERÚ správné nejlépe zhodnotí praktická část této práce, která se již bude zabývat konkrétními dopady regulací na společnost Jihomoravská plynárenská Net, s. r. o., která provozuje distribuční síť zemního plynu v bývalém Jihomoravském kraji.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTI JIHOMORAVSKÁ PLYNÁRENSKÁ NET, S. R. O.

JMP Net, s. r. o. vznikla jako dceřiná společnost mateřské Jihomoravské plynárenské, a. s., na základě novely Energetického zákona, kterým bylo energetickým společnostem přikázáno provést unbundling, čili rozdělit společnost na distribuční a obchodní část.

Společnost JMP Net, s. r. o. byla zapsána do Obchodního rejstříku u Krajského soudu v Brně 12. června 2006 a její základní kapitál v době zápisu činil 500 000 Kč. K 1. 1. 2007, kdy společnost zahájila svoji činnost, byl navýšen na 9 448 883 000 Kč. Celý kapitál byl splacena, protože se jednalo o vklad z mateřské JMP, a. s., která je také 100% vlastníkem.

Sídlo společnosti je na adrese Plynárenská 499/1, Brno. Jedná se o areál mateřské JMP, a. s., kde dceřiná společnost sídlí v budově „G“ a v současné době má 22 zaměstnanců.

Obrázek 2 – Sídlo společnosti JMP Net, s. r. o., budova „G“ [18]

Začátkem roku 2010 vedení koncernu RWE v ČR zahájilo kroky vedoucí ke vzniku jedné distribuční společnosti působící napříč celou skupinou RWE s názvem RWE GasNet, s. r. o.

V současné době ale stále funguje JMP Net, s. r. o. v nezměněné podobě, a proto v následujících kapitolách budou provedeny interní a externí analýzy této společnosti.

6.1 Interní analýza JMP Net, s. r. o.

Jak již bylo uvedeno výše, společnost JMP Net, s. r. o. vznikla k 1. 1. 2007 vkladem z mateřské společnosti ve výši 9 448 883 000 Kč. Tato hodnota společnosti byla stanovena ERÚ tak, aby co nejvíc odpovídala hodnotě regulační báze aktiv vstupujících do výpočtu povolených výnosů v části zabývající se povoleným ziskem. Účetní hodnota společnosti k 1. 1. 2007 byla 16 631 908 999 Kč. Tato hodnota byla podstatně vyšší než ta, kterou regulátor zahrnul do výpočtu. Z tohoto důvodu byl do účetnictví zahrnut Badwill ve výši -4 685 386 044 Kč, který společnost během následujících pěti let odepisuje do svých výnosů.

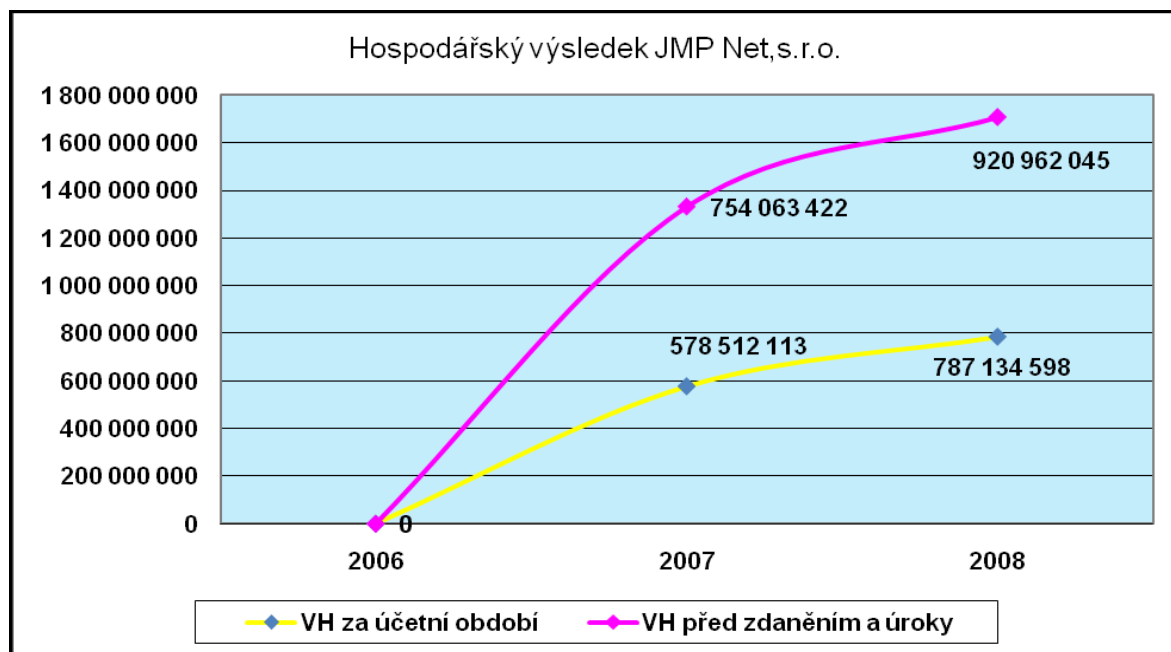
Podrobnější analýza aktiv, pasiv a výkazu zisku a ztráty společnosti bude provedena v části zabývající se povolenými náklady.

Jako první údaj, který lze z pohledu investora považovat jako nejdůležitější, je bezesporu vývoj hospodářského výsledku, který je přehledně zobrazen v tabulce 1.

Tabulka 1 – Hospodářský výsledek JMP Net, s. r. o. [22]

	2007	2008
Provozní VH	80 820 990	739 257 451
Finanční VH	17 698 396	23 133 548
Mimořádný VH	0	0
VH za účetní období	578 512 113	787 134 598
VH před zdaněním	754 046 433	811 878 196
VH před zdaněním a úroky	754 063 422	811 935 463
Nákladové úroky	16 989	57 267

Z tabulky je patrné, že hospodářský výsledek společnosti v roce 2007 a 2008 byl velmi dobrý a jako pozitivní lze hodnotit i vývoj hospodářského výsledku, který je také zobrazen graficky na obrázku 3.

Obrázek 3 – Hospodářský výsledek JMP Net, s. r. o. [22]

Provést porovnání jednotlivých hodnot analyzované společnosti s vývojem celého odvětví by nemělo správnou vypovídající hodnotu, protože dle klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) je do odvětví energetiky mimo distribuci zahrnuta i výroba elektrické energie, doprava a přenos plynu a elektřiny a v neposlední řadě i její prodej. Distribuce plynu je velmi specifická část, pro kterou platí rozdílná pravidla než pro ostatní jmenované. Z tohoto důvodu budou analyzovány pouze hodnoty JMP Net, s. r. o. bez dalšího srovnání.

Další důležitý údaj o hospodaření společnosti je bezesporu její rentabilita, čili výnosnost jednotlivých ukazatelů.

Tabulka 2 – Ukazatele rentability JMP Net, s. r. o. [22]

	2007	2008
Rentabilita tržeb	20,80%	27,46%
Rentabilita výnosů	20,18%	23,97%
Rentabilita celkového kapitálu	5,86%	6,13%
Rentabilita úplatného kapitálu	7,52%	7,89%
Rentabilita vlastního kapitálu	5,77%	7,65%

Z tabulky 2 lze vyčíst velice dobré výsledky společnosti v analyzovaných letech. Stejně jako je tomu u hospodářského výsledku společnosti, tak i v případě rentability lze považovat dosažené výsledky za velmi dobré.

Velký rozdíl mezi hodnotami rentability kapitálu a tržeb respektive výnosů, je zapříčiněn velkým množstvím kapitálu, který společnost potřebuje ke svému podnikání.

Posledním ukazatelem interní analýzy bude zhodnocení likvidity společnosti. Ukazatele likvidity vyjadřují schopnost podniku platit své závazky. Ve většině ekonomických publikací je likvidita rozdělována na tři druhy podle rychlosti jak lze části oběžných aktiv přeměnit na hotové peníze. Jedná se o likviditu běžnou, pohotovou a hotovostní.

Tabulka 3 – Ukazatele likvidity JMP Net, s. r. o. [22]

	2006	2007	2008	Doporučené hodnoty MPO
Běžná likvidita	2,50	1,60	1,45	1,5-2
Pohotová likvidita	1,78	1,60	1,45	1
Hotovostní likvidita	0,0056	0,00006	0,00000	0,2
ČPK/OA	59,94%	37,32%	30,80%	
ČPK/A	1,09%	5,64%	5,11%	

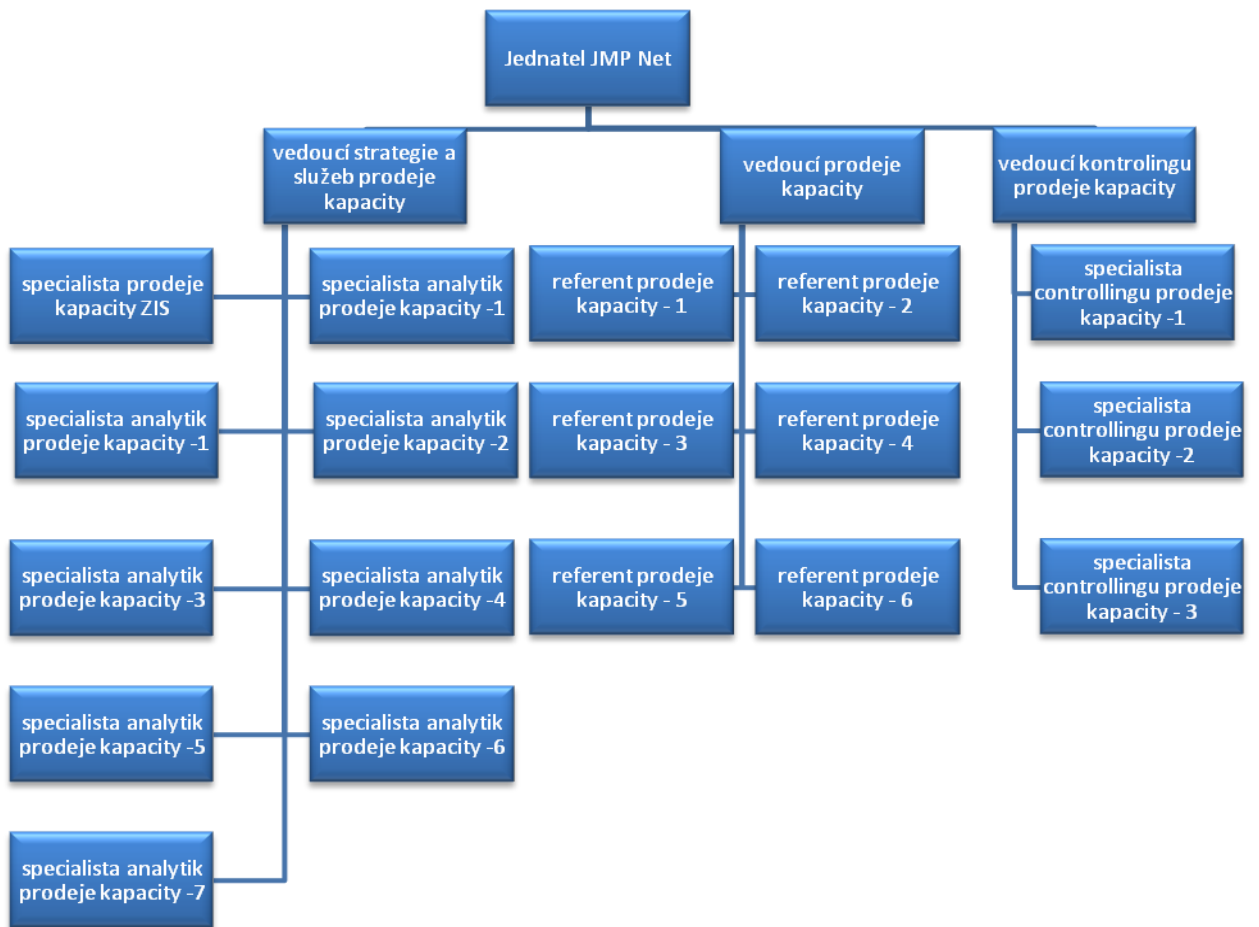
V tabulce 3 jsou vypočteny ukazatele likvidity JMP Net, s. r. o., ze kterých vyplývá, že společnost nedosahuje doporučených hodnot Ministerstva průmyslu a obchodu. Tento ukazatel znovu podtrhuje fakt, že podnikání na energetickém monopolním trhu je velmi specifické.

Co se týká ukazatele čistého pracovního kapitálu vztaženému k oběžným aktivům je pokles této hodnoty zapříčiněn enormním nárůstem krátkodobých závazků v roce 2007 vůči RWE Transgas, a. s., od které JMP Net, s. r. o. nakupuje zemní plyn na pokrytí svých ztrát v síti.

Hodnota ČPK vztaženému k celkovým aktivům je ovlivněna změnou hodnoty celkových aktiv a to hlavně v oblasti dlouhodobého hmotného majetku, jak bude blíže specifikováno v kapitole věnované povoleným odpisům analyzované společnosti.

Poslední bod této části práce bude věnován zaměstnancům společnosti JMP Net, s. r. o.

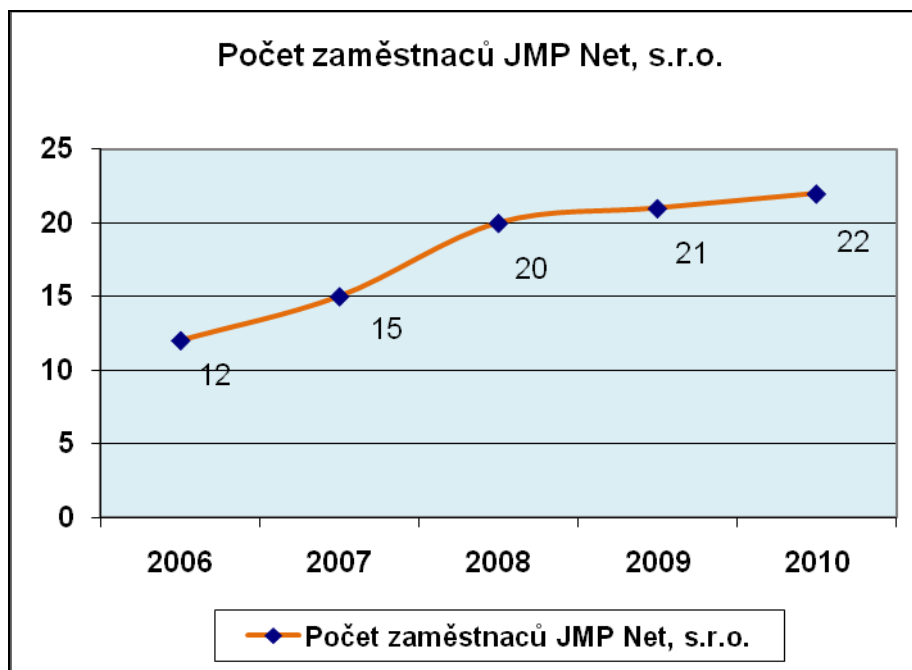
Jako první je na obrázku 4 znázorněna organizační struktura, z níž je patrné, že společnost je rozdělena na tři samostatná oddělení, jejichž hlavním úkolem je zajištění prodeje kapacity plynovodního potrubí, která je nabízena obchodníkům pro přepravu jejich nakoupeného zemního plynu.

Obrázek 4 - Organizační struktura JMP Net, s. r. o. [18]

Pro bezproblémové fungování společnosti jsou podpůrné činnosti, jako např. IT, správa budov, HR apod. pro JMP Net, s. r. o., stejně jako pro celou skupinu RWE v ČR zajišťovány společností RWE Interní služby, s. r. o.

Na obrázku 5 je zobrazen vývoj zaměstnanců v čase, kdy postupný nárůst pracovníků byl zapříčiněn vstupem nových obchodníků se zemním plynem a s tím spojená potřeba nových zaměstnanců.

Obrázek 5 – Vývoj počtu zaměstnanců JMP Net, s. r. o. [18]

Analýzou vývoje zaměstnanců byla ukončena interní analýza distribuční společnosti a následující část této práce již bude věnována externí analýze společnosti, která ovšem působí na monopolním trhu a znovu bude připomenuta určitá rozdílnost podnikání oproti ostatním odvětvím průmyslu.

6.2 Externí analýza JMP Net, s. r. o.

Jak již bylo uvedeno výše, externí analýza společnosti v monopolním postavení není tak zcela průkazná jako u společností podnikajících na trhu volném. Jako jeden z hlavních problémů je nepřítomnost konkurence a omezení trhu prostorem.

JMP Net, s. r. o. v současné době provozuje distribuční síť v kraji Jihomoravském, Zlínském, Vysočina a částečně i Olomouckém, Pardubickém a Jihočeském. Tato společnost má v současné době největší počet zákazníků ze všech distribučních společností působících v ČR. Ke konci roku 2009 již bylo plynofikováno 1 375 obcí a jedná se o 91% podíl ze všech obcí ve výše uvedených lokalitách.

Zákazníci společnosti jsou rozděleny na podnikatelské subjekty a domácnosti. V podnikatelské oblasti se dále dělí do několika kategorií dle roční spotřeby zemního plynu. V tabulce 4 jsou uvedeny jednotlivé kategorie včetně procentuálního zastoupení.

Tabulka 4 – Kategorie zákazníků JMP, Net s. r. o. [22]

TOP velkoodběr	0,13%
Velkoodběr a SO	0,46%
Maloodběr	6,32%
Domácnosti	93,08%

Z tabulky rozdělení zákazníků vyplývá, že největší část trhu připadá na zákazníky kategorie Domácnost. Přesto největší podíl distribuovaných metrů křichových plynu je realizován kategorií Velkoodběr a Střední odběr. Přesnou hodnotu distribuovaného plynu není možno, s přihlédnutím vstupu konkurence do volné části trhu, zveřejňovat.

Další součásti okolí společnosti jsou dodavatelé. Hlavním dodavatel distributora je mateřská společnost JMP, a. s., která provádí pro svoji dceřinou společnost údržbu plynárenských sítí. Další velmi důležitý dodavatel společnosti je také členem stejného konsorcia, protože se jedná o RWE Transgas, a. s. od něhož JMP Net, s. r. o. nakupuje zemní plyn k pokrytí ztrát v síti.

Poslední významnou skupinou dodavatelů jsou společnosti, které pro distributora provádějí rekonstrukci plynárenských sítí. V současné době se jedná o několik společností působících v určitých lokalitách. Z pohledu zadavatele zakázky je tato situace poměrně složitější, protože je nutno na každou plánovanou rekonstrukci v určité oblasti oslovovat dodavatele zvlášť. Z pohledu JMP Net, s. r. o. by bylo méně nákladné, kdyby na trhu začaly působit, stejně jako například ve stavebnictví, větší společnosti, schopny provádět stavební práce po celé ČR.

Posledním bodem této části bude analýza SWOT. Jak již bylo v této práci několikrát zmíněno, tak pro společnost podnikající na monopolním trhu platí rozdílná pravidla oproti ostatním společnostem. Ale i v tomto případě, jak znázorňuje níže uvedená analýza, má analýza SWOT své opodstatnění.

Tabulka 5 – Analýza SWOT [vlastní zpracování]

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> - Garantovaný zisk - Stabilní trh - Dlouholeté zkušenosti - Dostatek kapitálu na podnikání 	<ul style="list-style-type: none"> - Minimální možnost ovlivnit výsledek hospodaření - Závislost tržeb na počasí - Důsledná kontrola ERÚ - Závislost na nestabilním ruském trhu
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> - Propagace topení zemním plynem - Plynofikace nových průmyslových zón - Vytvoření jednoho distributora napříč skupinou - Kvalitnější a levnější materiály na výstavbu sítí 	<ul style="list-style-type: none"> - Zelená úsporám - Ekologická daň - Sankce ze strany ERÚ - Masivnější rozvoj obnovitelných zdrojů

Jednotlivé části analýzy ukazují, že i přes monopolní postavení na trhu se musí společnost zabývat způsobem svého podnikání a byť by se mohlo zdát, že monopolní postavení přináší pouze pozitivní věci, ve skutečnosti tomu tak není. Jak se Jihomoravská plynárenská Net, s. r. o. chová coby monopolní distributor bude předmětem následujících kapitol, kde stejně jako v teoretické části bude analyzován výpočtový vzorec, který bude rozdělen na tři části. Na část věnovanou povoleným nákladům odpisů a zisku. V jednotlivých kapitolách budou podrobně provedeny výpočty jednotlivých částí vzorce za období 2006 – 2008.

Jako podkladem pro výpočet byly použity účetní výkazy společnosti JMP Net, s. r. o. za výše uvedené období.

7 ANALÝZA NÁKLADOVÉ ČÁSTI VZORCE

Tato část práce bude věnována popisu stanovení povolených nákladů pro společnost JMP Net, s. r. o. pro III. regulační období. Nákladová část vzorce pro toto regulační období má následující tvar:

$$PN_0 \times (1-T)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} \quad (4.1)$$

Kde:

PN_0 výchozí úroveň povolených nákladů pro držitele licence,

X hodnota plošného faktoru efektivity,

l letopočet roku předcházejícího prvnímu regulovanému roku regulačního období,

I_t hodnota eskalačního faktoru příslušného roku

7.1 Stanovení jednotlivých hodnot a výpočet nákladové části vzorce

Hodnota PN_0 pro rok 2010 byla stanovena na hodnotu 1 076 013 tis. Kč. Tato hodnota byla vypočtena z průměrných nákladů za rok 2007 a 2008.

Hodnota plošného faktoru efektivity X byla stanovena ERÚ na 0,02031.

Po dosazení do vzorce pro výpočet Eskalační faktoru I_i dostáváme pro rok 2010 hodnotu 105,04.

Nákladová část vzorce po dosazení jednotlivých hodnot, má pro rok 2010 následující tvar:

$$1\,076\,013 \times (1 - 0,02031)^1 \times \frac{105,04}{100} = 1\,107\,289$$

Výše povolených nákladů pro JMP Net, s. r. o. byla ERÚ stanovena na 1 107 289 tis. Kč.

Jelikož v době, kdy byla tato práce psána, nebyla provedena účetní uzávěrka za rok 2009, bude pro názornost pracováno pouze s daty za rok 2006 až 2008.

7.2 Analýza nákladů JMP Net, s. r. o.

Pro vyhodnocení skutečných nákladů společnosti JMP Net, s. r. o., vstupujících do výpočtového vzorce v nákladové části, budou použity dvě analytické metody a to vertikální a horizontální analýza.

Vertikální analýza sleduje procentuální podíl jednotlivých položek ke zvolené základně. Zvolená základna má hodnotu 100%. V našem případě se jedná o celkové náklady vstupující do výpočtového vzorce.

Horizontální analýza sleduje vývoj jednotlivých nákladů v časové posloupnosti s procentuálním vyjádřením změny oproti předchozímu roku.

7.2.1 Vertikální analýza nákladů

Jako první bude provedena vertikální analýza nákladů společnosti JMP Net, s. r. o. pro roky 2007 a 2008.

Tabulka 6- Vertikální analýza nákladů JMP Net, s. r. o. [22]

	2007		2008	
	0	0,00%	0	0,00%
Náklady na zboží	0	0,00%	0	0,00%
Výkonová spotřeba	1 402 321 194	97,94%	1 469 494 885	97,87%
- Spotřeba materiálu a energie (bez nákladů za ztráty plynu v síti)	106 640 855	7,45%	51 737 690	3,52%
- Náklady na ztráty plynu v síti	264 610 504	18,48%	364 150 195	24,25%
- Služby (bez opravy a udržování plynárenského zařízení)	174 310 874	12,17%	183 098 672	12,46%
- Opravy a udržování plynárenského zařízení	856 758 961	59,84%	870 508 329	57,98%
Nákladové úroky	16 989	0,00%	57 267	0,00%
Osobní náklady	21 687 874	1,51%	24 371 518	1,62%
Ostatní náklady	7 743 012	0,54%	7 490 286	0,50%
- pojistné	3 769 686	0,26%	2 748 242	0,18%
NÁKLADY	1 431 769 069	100,00%	1 501 413 956	100,00%

Z tabulky 1 je patrné, že největší podíl na celkových nákladech společnosti zabírá výkonová spotřeba a to až 97,87%.

Při podrobnější analýze jednotlivých částí výkonové spotřeby lze zjistit, že největší položkou celkových nákladů je bezesporu platba za opravy a údržbu plynárenských sítí. V analyzovaných letech zabíraly náklady na udržování provozuschopného stavu sítí podíl ve výši 57,98% z celkových nákladů společnosti. Jedná se o služby, které jsou

JMP Net s. r. o. poskytovány její mateřskou společností JMP, a. s. V původní akciové společnosti zůstala i nadále divize distribuce, jejíž pracovníci zajišťují veškerý servis plynárenských distribučních sítí.

Další významnou položkou v nákladech společnosti jsou povolené náklady na ztráty plynu v síti. V současné době je systém na energetickém trhu nastaven tak, že obchodník s komoditou nakoupí od provozovatele přepravní soustavy nebo těžařské společnosti určité množství plynu a přesně to samé množství plynu zase prodá svým zákazníkům. Jakékoliv ztráty, které v síti vzniknou, jdou na vrub distributora. Při stanovení povolených výnosů je na tuto skutečnost ERÚ přihlíženo a v každém cenovém rozhodnutí je s touto částkou kalkulováno.

Pokud bychom měli analyzovat zastoupení dalších položek na celkových nákladech, tak osobní náklady na pracovníky společnosti zabírají pouze 1,62% z celkových nákladů. Jedná se hlavně o zaměstnance, kteří mají na starost uzavírání smluv s obchodníky s plynem a jak bylo již uvedeno výše, veškerá technická činnost související s provozem plynárenské sítě je zcela v kompetenci mateřské JMP, a. s. a jejich zaměstnanců.

Poslední položkou, která je na celkových nákladech poměrně zanedbatelná, jsou ostatní náklady, jejichž hlavní podíl je úhrada za pojistné, z jehož plnění by měly být zajištěny případné škody způsobené provozem plynárenských zařízení.

V následující části této práce bude provedena horizontální analýza, z níž by mělo být patrnější, zda se JMP Net, s. r. o. daří dodržovat předepsané snižování nákladů.

7.2.2 Horizontální analýza dat

Horizontální analýza zobrazuje procentuální změnu v průběhu času, během něž jsou porovnávána jednotlivá období. V našem případě se jedná o porovnání položek v roce 2006 s rokem 2007 a nastínění trendu.

Tabulka 7 – Horizontální analýza nákladů JMP NET s. r. o. [22]

	2007	2008	08/07
Náklady na zboží	0	0	X
Výkonová spotřeba	1 402 321 194	1 469 494 885	4,79%
Spotřeba materiálu a energie (bez nákladů za ztráty plynu v síti)	106 640 855	51 737 690	-51,48%
Náklady na ztráty plynu v síti	264 610 504	364 150 195	37,62%
Služby (bez opravy a udržování plynárenského zařízení)	174 310 874	183 098 672	5,04%
Opravy a udržování plynárenské zařízení	856 758 961	870 508 329	1,60%
Nákladové úroky	16 989	57 267	237,09%
Osobní náklady	21 687 874	24 371 518	12,37%
Ostatní náklady	7 743 012	7 490 286	-3,26%
- pojistné	3 769 686	2 748 242	-27,10%
NÁKLADY	1 431 769 069	1 501 413 956	4,86%

Z horizontální analýzy nákladů společnosti vyplývá, že celkové náklady v analyzovaném období vzrostly o 4,86%. Na základě výpočtu povolených nákladů byl do celkových výnosů zahrnutý povolený růst ve výši 4,51%, čili část nákladu byla financována z povoleného zisku.

Jako velmi pozitivní lze hodnotit pokles spotřeby materiálu a energie nesouvisející se ztrátami plynu v síti, protože se podařilo snížit náklady více jako o polovinu. Za poklesem této položky bohužel nestojí faktická úspora nákladu, ale změna systému účtování v rámci celé skupiny RWE, protože část spotřeby materiálu není od roku 2008 účtována do nákladu JMP Net, s. r. o., ale je zahrnuta v nákladech mateřské společnosti. Konkrétně se jedná o částku mírně převyšující 62 miliónů Kč.

Jako pozitivní lze také hodnotit snížení položky ostatních nákladů, ve které největší část zabírá pojistné, které společnost každoročně platí. Přestože pojistné zaujímá pouze nepatrný podíl, snížení této platby má určitý vliv na celkový výsledek.

V případě opačného trendu, čili v oblasti nárůstu nákladů, je největší procentuální rozdíl v oblasti nákladových úroků, protože společnost byla nucena si vzít půjčku v rámci skupiny RWE a tímto faktem byl zapříčiněn nárůst nákladových úroků o 237,09%. Jelikož úroky zabírají v celkových nákladech téměř nulovou část, nijak výrazně se tento nárůst nepromítnul do celkového výsledku.

V další části analyzovaných dat je zřejmý nárůst, a o to o 12,37% v oblasti osobních nákladů. Za tímto výsledkem stojí navýšení mzdových nákladů a s ním spojené platby sociálního

a zdravotního pojištění. V žádném případě se nejedná pouze o navýšení platů stávajícím zaměstnancům, ale v roce 2008 došlo k masivnímu nástupu nových obchodníků ze zemním plynem, kteří se začali obracet se svými žádostmi na distributory plynu a na základě takto vzniklé situace byla JMP Net, s. r. o. nucena navýšit počet svých zaměstnanců.

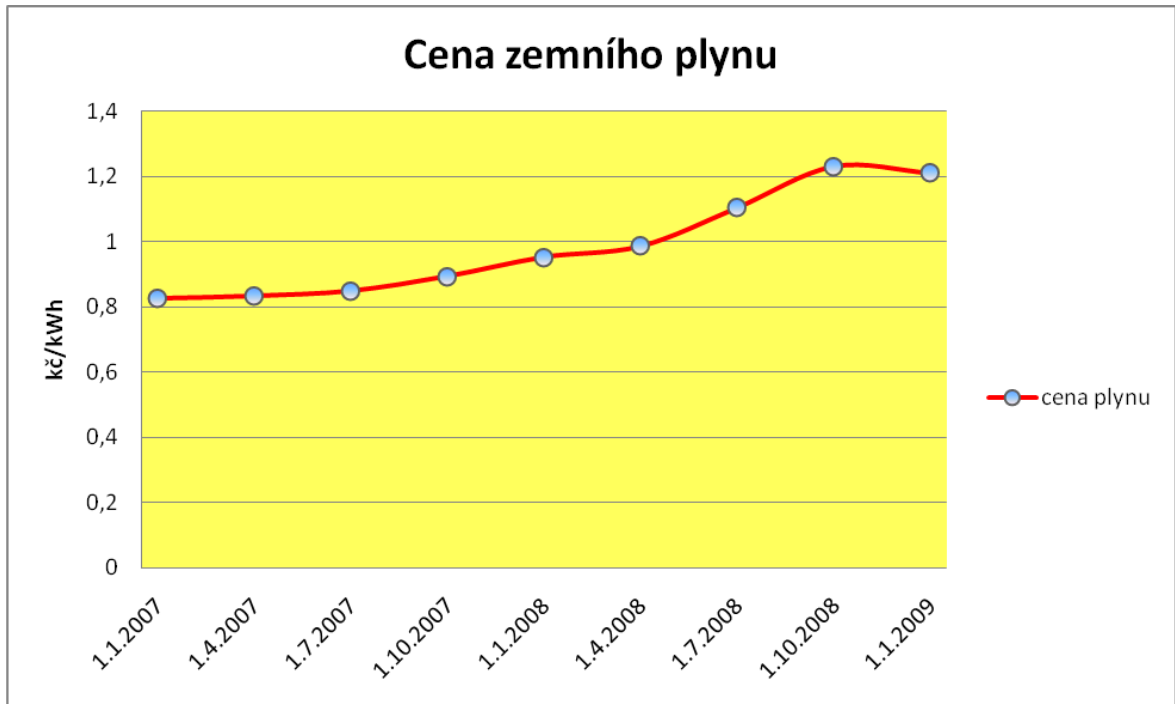
Důvod pro nárůst celkových nákladů je ale nutno hledat ve dvou položkách analýzy, které zabírají největší procentuální podíl, a to náklady na opravu a údržbu plynárenských sítí a náklady na ztráty plynu v síti.

První jmenovaná zahrnuje platby za servisní služby mateřské JMP, a. s. Nárůst o 1,6% lze hodnotit jako velmi pozitivní, protože v meziročním srovnání byla v roce 2008 inflace na úrovni 6,8%. Z výše uvedeného vyplývá, že položka s nejvyšším procentuálním zastoupením se zaslouhuje o dobrý výsledek celé společnosti. Na tomto místě je nutno uvést fakt, že čím méně bude mateřská společnost JMP, a. s. účtovat za své služby JMP Net, s. r. o., tím větší zisk bude mateřské společnosti jako 100% vlastníkově vyplacen. Byť došlo na základě novely Energetického zákona k účetnímu a právnímu oddělení distributora od obchodníka s plynem, tak na základě výše uvedeného je patrné neustálé propojení těchto dvou společností.

Poslední položkou analýzy nákladů, a lze říci i s nejhorsím dopadem na celkový výsledek, jsou náklady spojené s krytím ztrát v plynovodní síti, které v analyzovaném období vzrostly téměř o 38%. V této souvislosti je nutno připomenout, že ztráty v plynovodní síti zabírají v celkových nákladech společnosti něco málo přes 24%.

Za nárůstem plateb za plyn, který unikl během přepravy, je nutno hledat dva faktory. Jako první je nutno uvést nemožnost dostatečných reinvestic do obnovy plynovodních sítí a s tím spojený nárůst úniků plynu. Tato problematika bude podrobněji probrána v následující kapitole věnované povoleným odpisům a investicím.

Druhou příčinou tohoto nelichotivého výsledku, a lze říci i hlavní, je vývoj ceny zemního plynu, který je od 1.1. 2007 do 1.9. 2009 znázorněn na obrázku 6.

Obrázek 6 – Graf vývoje ceny zemního plynu [20]

Z grafu je patrné, že v analyzovaném období došlo k enormnímu navýšení ceny zemního plynu, které jen za kalendářní rok 2008 činilo 27,15% a jednalo se prozatím o rekordní navýšení ceny zemního plynu v průběhu jednoho roku. Na základě provedeného propočtu lze konstatovat, že na navýšení ztrát v plynovodních sítích nese hlavní podíl navýšení ceny plynu jako takové a větší počet netěsností lze považovat pouze jako vedlejší.

V případě nárůstu ztrát v plynovodní síti je znovu patrné úzké propojení mateřské společnosti JMP, a. s. se svojí dceřinou distribuční společností. Problém s enormním nárůstem ceny zemního plynu v průběhu roku 2008 způsobil, že se JMP, a. s. dostala ve své obchodní části do ztráty 19,5 mil a finální nezáporný výsledek hospodaření ve výši 474 miliónů byl tvořen ziskem dceřiné společnosti.

8 ANALÝZA ODPISOVÉ ČÁSTI VZORCE

V této části bude podrobně rozebrána druhá část vzorce stanovujícího povolené výnosy distribučních společností, která je věnována povoleným odpisům. Má být zajištěno, aby nedocházelo k poklesu hodnoty majetku nutného pro výkon podnikatelské činnosti. V případě JMP Net, s. r. o. se jedná hlavně o plynovody a jejich příslušenství.

Záměrně bude podrobně analyzován postup ve II. regulačním období, protože po jeho skončení došlo k poměrně zásadní změně přístupu regulátora k povoleným odpisům.

Ve druhém regulačním období měla odpisová část vzorce pro distribuci zemního plynu tvar:

$$O_0 \times (1 + p \times (r_{dpi} - 1)) \times \prod_i \frac{PPI}{100} \quad (3.3)$$

Kde:

i pořadové číslo příslušného regulovaného roku

O_0 výchozí hodnota odpisů

p koeficient faktoru odběrných míst

r_i faktor odběrných míst v příslušném regulovaném roce

PPI průmyslový eskalační faktor (index cen průmyslových výrobců)

Tímto výpočtem měla být zajištěna stálá výše povolených odpisů, vycházející z předchozího regulačního období a pouze upravována koeficientem faktoru odběrných míst a průmyslovým eskalačním faktorem.

Podrobnější analýze nastaveného postupu budou věnovány následující kapitoly, ve kterých bude podrobně popsáno, nakolik nastavená metodika pokryla skutečné odpisy JMP Net, s. r. o., čili jestli byl této distribuční společnosti dán dostatečný prostor pro reinvestice. Stejně jako v případě analýzy nákladů bude použita vertikální a horizontální analýza.

8.1 Vertikální analýza odpisů a aktiv

V následující tabulce je provedena vertikální analýza odpisů společnosti JMP Net s. r. o. v roce 2007 a 2008.

Tabulka 8 - Vertikální analýza odpisů [22]

	2007		2008	
Odpisy celkem	2 365 069 816	100%	1 589 679 318	100%
Odpisy staveb (provozní)	720 760 122	30%	740 175 007	47%
Odpisy staveb (správní budovy)	16 156 377	1%	16 375 245	1%
Opravná položka - impairment	1 519 110 000	64%	717 601 424	45%
Samostatné movité věci	109 043 317	5%	115 527 642	7%

Z tabulky 3 vyplývá, že ERÚ nastavená metodika není dostačující a výše povolených odpisů není schopna pokrýt celé odpisy v jednotlivých letech. V roce 2007 byla společnost nucena vytvořit opravnou položku, jejíž podíl na celkových odpisech činil v roce 2007 64% a v roce 2008 45% podíl. Tento stav lze považovat za neideální. Společnost je nucena investovat prostředky do obnovy sítí ze svého zisku, protože povolené odpisy nedostatečně pokrývají celkové opotřebení dlouhodobého majetku. V případě zvýšeného tlaku ze strany vlastníků na výši zisku by bylo nutno část rekonstrukcí odložit, což by se negativně promítlo v nákladech společnosti vzniklých ztrátami plynu a také by se snížila bezpečnost a provozuschopnost plynárenských sítí.

Jaký podíl zabírá dlouhodobý majetek na celkových aktivech společnosti je znázorněno v následující tabulce.

Tabulka 9 - Vertikální analýza aktiv [22]

	2006		2007		2008	
AKTIVA CELKEM	11 946 522 955	100%	12 865 134 723	100%	13 245 028 851	100%
Dlouhodobý majetek	11 603 492 037	97%	10 846 169 404	84%	11 025 212 232	83%
Dlouhodobý nehmotný majetek	-4 675 766 301	-39%	-3 739 530 894	-29%	-2 803 520 483	-21%
Dlouhodobý hmotný majetek	16 279 258 338	136%	14 585 700 297	113%	13 828 732 715	104%
Dlouhodobý finanční majetek	0	0%	0	0%	0	0%
Oběžná aktiva	216 851 065	2%	1 945 528 050	15%	2 196 809 135	17%
Zásoby	62 073 969	1%	0	0%	0	0%
Dlouhodobé pohledávky	0	0%	0	0%	70 181	0%
Krátkodobé pohledávky	154 293 197	1%	1 945 451 372	15%	2 196 809 135	17%
Krátkodobý finanční majetek	483 899	0%	76 678	0%	0	0%
Časové rozlišení	126 179 853	1%	73 437 270	1%	23 007 484	0%

Vertikální analýza v tabulce 4 ukazuje, že aktiva společnosti jsou převážně tvořena dlouhodobým hmotným majetkem, dlouhodobým nehmotným a pohledávkami.

Dlouhodobý hmotný majetek je pro podnikání společnosti klíčový, protože se jedná o plynovodní rozvodnou síť a je zastoupen největší poměrnou částí k celkové hodnotě společnosti.

Dlouhodobý nehmotný majetek se záporným znaménkem je badwill, který vznikl při založení společnosti.

Poslední výrazná část aktiv připadá na pohledávky společnosti, které v roce 2007 a 2008 zabírají stále větší část celkových aktiv. Vývoj této položky v čase bude lépe znázorněn na horizontální analýze aktiv, která bude provedena v následující kapitole.

8.2 Horizontální analýza odpisů a aktiv

V této kapitole bude podrobněji zabrán vývoj v čase odpisů a aktiv společnosti JMP Net, s. r. o.

Následující tabulka zobrazuje horizontální analýzu odpisů s vyjádřením procentuální změny odpisů v čase.

Tabulka 10 - Horizontální analýza odpisů [22]

	2007	2008	08/07
Odpisy celkem	2 365 069 816	1 589 679 318	-33%
Odpisy staveb (provozní)	720 760 122	740 175 007	3%
Odpisy staveb (správní budovy)	16 156 377	16 375 245	1%
Opravná položka – impairment	1 519 110 000	717 601 424	-53%
Samostatné movité věci	109 043 317	115 527 642	6%

Z tabulky 5 lze vyčíst snahu vedení společnosti o snížení opravné položky odpisů tím, že byla provedena změna nastavení účetních odpisů, které ve stávajícím tvaru neodpovídaly požadovaným hodnotám. Tato situace vznikla tak, že před provedením unbundlingu bylo velmi problematické přesně určit, který dlouhodobý majetek souvisí přímo s distribucí plynu. Poté, co bylo provedeno rozdělení společnosti a stanoveny skutečné odpisy provozního majetku, bylo zjištěno, že nastavená výše odpisů přesně neodpovídá parametrům požadovaným ERÚ a z tohoto důvodu musela být provedena výše zmíněná úprava.

V případě procentuální změny ostatních položek odpisů lze konstatovat, že by byl splněn nastavený předpoklad regulátora vycházející z každoročního navýšení pouze o hodnotu indexu cen průmyslových výrobců.

Následující tabulka zobrazuje vývoj aktiv společnosti JMP Net, s. r. o. v čase.

Tabulka 11 - Horizontální analýza aktiv [22]

	2006	2007	07/06	2008	08/07	08/06
AKTIVA CELKEM	11 946 522 955	12 865 134 723	8%	13 245 028 851	3%	11%
Dlouhodobý majetek	11 603 492 037	10 846 169 404	-7%	11 025 212 232	2%	-5%
Dlouhodobý nehmotný majetek	-4 675 766 301	-3 739 530 894	20%	-2 803 520 483	25%	40%
Dlouhodobý hmotný majetek	16 279 258 338	14 585 700 297	-10%	13 828 732 715	-5%	-15%
Dlouhodobý finanční majetek	0	0	x	0	x	X
Oběžná aktiva	216 851 065	1 945 528 050	797%	2 196 809 135	13%	913%
Zásoby	62 073 969	0	-100%	0	x	-100%
Dlouhodobé pohledávky	0	0	-100%	0	x	-100%
Krátkodobé pohledávky	154 293 197	1 945 451 372	1161%	2 196 809 135	13%	1324%
Krátkodobý finanční majetek	483 899	76 678	-84%	0	-	100%
Časové rozlišení	126 179 853	73 437 270	-42%	23 007 484	-69%	-82%

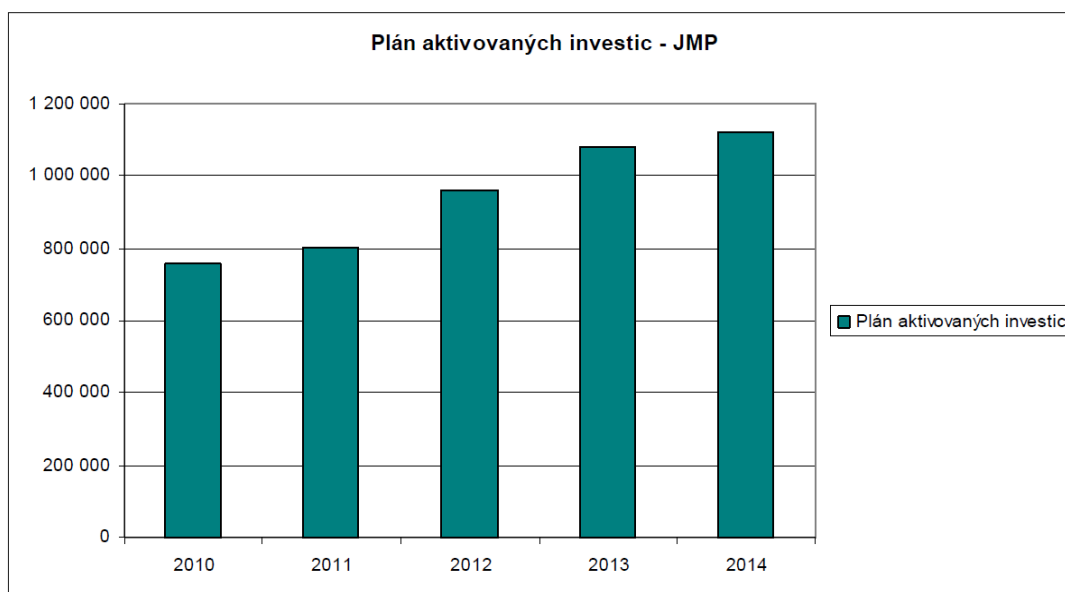
Z horizontální analýzy aktiv je pro část zabývající se odpisy nejdůležitější informace o poklesu celkové hodnoty dlouhodobého hmotného majetku. Za celé analyzované období došlo k 15% poklesu, který lze považovat jako nedobrý signál k budoucímu vývoji společnosti. Pokud by tento trend měl pokračovat, mohlo by docházet vlivem zastarání distribuční sítě k častějším haváriím. Této skutečnosti si je ERÚ velmi dobře vědom, a proto v následujících letech byla provedena změna stanovení povolených výnosů, která bude popsána v následující kapitole.

8.2.1 Postup stanovení povolených odpisů pro III. regulační období

Ve výpočtovém vzorci pro III. regulační období byla provedena největší změna právě v části týkající se povolených odpisů. Jednalo se bezesporu o reakci na nastalou situaci, ve které společnosti nebyly schopny z povolených odpisů dostatečně zachovat hodnotu svého dlouhodobého majetku.

Ve III. regulačním období jsou již do celkových povolených výnosů zahrnuty veškeré odpisy, bez jakékoliv úpravy s tím, že bude regulátorem dohlíženo, jestli nedochází ke zneužívání této položky k investicím do jiných oblastí přímo nesouvisejících s provozem plynárenské distribuční soustavy.

Opravná položka bude postupně odepsána v průběhu III. regulačního období, jak ukazuje níže uvedený graf zobrazující plán aktivovaných investic JMP Net, s. r. o. Z obrázku 7 je patrný nárůst plánovaných investic a k nim odpovídací výše povolených odpisů.

Obrázek 7 - Plán aktivovaných investic JMP Net, s. r. o. [16]

Pro rok 2010 byla regulátorem stanovená povolená výše odpisů na hodnotu 859 milionů, ale zároveň je počítáno s aktivovanými investicemi, které jsou o něco málo nižší než 800 milionů. Důvodem je povolení určitého prostoru pro postupné rozpouštění opravné položky, která vznikla v průběhu II. regulačního období.

9 ANALÝZA ZISKOVÉ ČÁSTI VZORCE

Poslední část analýzy jednotlivých částí výpočtového vzorce, kterým je stanovována výše povolené ceny, se bude zabývat povoleným ziskem společnosti JMP Net, s. r. o.

Základní vzorec pro III. regulační období má tvar:

$$\frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.5)$$

Jedná se o součin míry výnosnosti regulační báze aktiv stanovené podle metodiky váženého průměru nákladů na kapitál po zdanění MV_i a hodnoty regulační báze aktiv držitele licence RAB_i .

V následujících kapitolách bude podrobněji popsáno stanovení hodnot určujících povolený výnos společnosti JMP Net, s. r. o.

9.1 Míra výnosnosti regulační báze aktiv nastavená ERÚ

Pro stanovení míry výnosnosti regulační báze aktiv byla použita metoda vážených průměrných nákladů na kapitál (WACC) ve tvaru:

$$WACC_{NHAT} = r_e \times \frac{E}{E+D} + r_d \times (1-T) \times \frac{D}{E+D} \quad (3.8)$$

Kde:

D cizí kapitál

E vlastní kapitál

r_d náklady cizího kapitálu

r_e náklady vlastního kapitálu

V metodice ERÚ je počítáno se 40% podílem cizího kapitálu. Náklady na vlastní kapitál byly vyčísleny na 8,54% a na cizí 4,91%. Způsob stanovení výše nákladů na vlastní a cizí kapitál je podrobně popsán v kapitole 3.3.1 zabývající se rozbohem způsobu stanovení výše uvedených hodnot.

Po dosazení do vzorce dostáváme tvar:

$$WACC_{NHAT} = 0,0854 \times \frac{60}{100} + 0,0491 \times (1 - 0,19) \times \frac{40}{100}$$

Výsledná hodnota $WACC_{NHAT}$ je 6,71%. Tento výpočet je ale pouze teoretický a udává hodnotu při maximálním využití cizího kapitálu a s tím spojeného efektu finanční páky. Je již na rozhodnutí distributora, z jaké části bude využívat cizí kapitál a pomocí Daňového štítu snižovat svůj základ pro výpočet daně z příjmu. Problematicke skutečných nákladů na vlastní kapitál bude podrobně věnována jedna z následujících kapitol.

9.2 Míra výnosnosti regulační báze aktiv stanovená na základě účetnictví JMP Net, s. r. o.

V předchozí části byl proveden výpočet $WACC_{NHAT}$ na základě ERÚ povolených kritérií. Pokud bychom zachovali povolené parametry nákladů na vlastní a cizí kapitál, které mají zajišťovat investorům návratnost jejich vložených finančních prostředků, tak skutečná hodnota $WACC_{NHAT}$ by byla ve výši 8,54%, což je hodnota nákladů na vlastní kapitál.

JMP Net, s. r. o. v současné době nepoužívá cizí kapitál, ale pouze vlastní. Tato skutečnost je zapříčiněna způsobem vzniku společnosti a schopností pokrýt veškeré nutné náklady z vlastních zdrojů.

9.3 Hodnota regulační báze aktiv

Hodnota regulační báze aktiv představující kompletní investovaný kapitál vlastníkem společnosti, který po vynásobení hodnotou nákladů na kapitál znázorňuje celkový povolený zisk společnosti.

Jak již bylo zmíněno v teoretické části této práce, tak pro III. regulační období byla stále použita metodika výpočtu založeného na předchozím zisku a ERÚ odolal tlakům ze strany energetických společností, které měly zájem na tom, aby byly povolené výnosy počítány ze skutečné hodnoty, která po rozdělení podniků již byla známa.

V případě JMP Net, s. r. o. je výše regulační báze aktiv pro rok 2010 nastavena na hodnotu 9 286 695 tis. Kč, přesto, že skutečná výše aktiv společnosti v roce 2008 již byla 13 245 028 tis. Kč. Na tomto místě je nutno připomenout, že v roce 2008 stále nebyl úplně

odepsán badwill, který byl do účetnictví společnosti zaveden při jejím vzniku a byla jím v roce 2008 celková hodnota aktiv snížena o 2 811 231 tis. Kč.

V následující části bude provedeno porovnání povoleného zisku společnosti a zisku, který by měla JMP Net, s. r. o. dosáhnout, kdyby regulátorem nebyla zavedena výše uvedená omezení.

9.4 Výpočet povoleného zisku

V předchozích kapitolách byl popsán a prakticky proveden výpočet $WACC_{NHAT}$ a RAB_i stanoveného ERÚ a také na základě účetních výkazů JMP Net, s. r. o.

Pro stanovení hodnoty povoleného zisku je nutno provést úpravu $WACC_{NHAT}$ na nominální hodnotu před zdaněním, protože investorům jsou vypláceny jejich podíly až po zdanění. Podrobný postup je blíže specifikován v teoretické části této práce.

Po zahrnutí vlivu daně na hodnotu vážených průměrných nákladů na kapitál dostáváme míru výnosnosti MV stanovenou ERÚ 8,29% v případě dosazení hodnoty vypočtené na základě účetních výkazů analyzované společnosti 10,54%.

Dalším krokem pro výpočet povoleného zisku je dosazení do vzorce, kterým je již spočtena finální výše povoleného zisku:

$$\frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.5)$$

Po dosazení hodnot stanovených regulátorem dostáváme celkový povolený zisk na rok 2010 pro JMP Net, s. r. o. ve výši 769 681 tis. Kč.

V případě, že bychom použili skutečné hodnoty RAB_i při zachování garantovaného výnosu pro investory, byla by výsledná hodnota povoleného zisku v roce 2008 ve výši 1 396 026 tis. Kč.

Nelze také opomenout časovou hodnotu peněz, u které není možné porovnávat zisky z roku 2008 a 2010. Ze strany ERÚ bylo proto do výpočtového vzorce pro III. regulační období zahrnuto přepočtení hodnot vstupujících do vzorce v případě jejich výkyvu.

Výše provedené výpočty jsou stále, alespoň z části, v rovině teoretické. Jelikož společnost nepoužívá cizí kapitál, lze přesně vyčíslit, jaký zisk je přinášen investorům z jejich vloženého kapitálu.

9.5 Skutečně dosažený zisk

V případě JMP Net, s. r. o., která nepoužívá cizí kapitál, lze přesně vyčíslit náklady na kapitál, čili jaký zisk přináší společnost investorovi za vložené prostředky. V aktivech mateřské společnosti je zavedena položka „Podíly v ovládaných a řízených osobách“ v hodnotě 7 565 984 584 Kč. Jedná se investované prostředky do dceřiné společnosti JMP Net, s. r. o. Tato investice přinesla v roce 2007 výnos v hodnotě 517 300 255 Kč a v roce 2008 částku 747 777 868 Kč.

Z výše uvedeného vyplývá, že celkové náklady na investovaný kapitál byly v roce 2007 6,87% a v roce 2008 dokonce 9,88%. Z dosažených výsledků lze vyčíslit 3% nárůst dosaženého zisku mezi rokem 2007 a 2008.

Regulátorem plánovaného zisku ve výši 8,29% nebylo v prvním analyzovaném roce dosaženo, oproti tomu ve druhém roce byl již o téměř stejnou hodnotu překročen. Na základě těchto výpočtů lze usuzovat, že JMP Net, s. r. o. se snaží udržovat zisk na úrovni stanovené ERÚ, protože v případě výkyvů, ať již do plusu nebo mínusu, nelze vyloučit zásah regulátora do nastavených parametrů.

Na tomto místě by bylo správné zaměřit se ještě na jeden údaj související s povoleným ziskem, a to jak dokáže distribuční společnost hospodařit se svým majetkem. Tento výpočet nelze považovat za relevantnější, protože hodnota investovaného podílu v účetnictví mateřské společnosti je stále stejná a není bez jakýchkoliv vlivů faktoru času. Je přirozené, že zisk společnosti v absolutním čísle stále roste, minimálně z důvodů inflace. A proto bude lepší provést výpočet procentuálního podílu zisku na skutečné hodnotě podniku, kde je již faktor času zohledněn.

V případě provedení výpočtu rentability aktiv byla pro rok 2007 vypočtena hodnota 5,86% a v roce 2008 byla hodnota 6,13%.

I z údaje znázorňujícího celkový zisk vztažený k hodnotě společnosti lze vyčíslit, že JMP Net, s. r. o. dosahuje stále vyššího zisku, což lze z pohledu vlastníků vnímat jako dobrý signál budoucího vývoje.

10 FORMULACE A ZDŮVODNĚNÍ ZÁVĚREČNÝCH DOPORUČENÍ

V teoretické části této práce byly postupně rozebrány všechny tři části vzorce, kterým je stanovován povolený výnos společnosti JMP Net, s. r. o. Na zadanou problematiku bylo nahlíženo z několika úhlů. V následujících kapitolách budou formulovány a zdůvodněny závěrečná doporučení ke každé problematice samostatně.

10.1 Formulace zdůvodnění závěrečných doporučení v oblasti nákladů

V případě povolených nákladů je Energetickým regulačním úřadem dávána společností poměrně velká volnost a v případě efektivního chování lze pomocí úsporných opatření navýšit celkový hospodářský výsledek.

Jako důležitý fakt bych uvedl, že základem pro povolené náklady jsou hodnoty průměrných nákladů z předchozích let, ze kterých se stále historicky vychází. Z provedené analýzy vyplývá, že tuto metodiku lze považovat za správnou, protože není dán prostor pro nepřiměřené obohacování na úkor zákazníka, který je nucen nakupovat služby od společnosti v monopolním postavení.

Bylo by na tomto místě asi správné uvést, že pokud by došlo k enormnímu poklesu analyzovaných hodnot, jistě by ze strany ERÚ byla provedena patřičná opatření, a proto společnosti nesnižují své náklady rapidním způsobem, ale spíše tak, aby vyhovovaly nastaveným parametrům.

Z analýzy nákladů JMP, Net s. r. o. lze vyčíst, že společnost navíc nemá větší možnosti své náklady efektivněji šetřit. Dvě největší nákladové položky společnosti, které dohromady zaujímají více jak 80% podíl, není sama schopna efektivněji ovlivnit. Jedná se o platby za údržbu sítí a náklady za ztráty v síti. Ve zbývajících 20% je snaha o určitou optimalizaci a hledání možností úspor, které jsou ovšem v celkovém dopadu spíše zanedbatelné.

V ideálním případě, kdy by distribuční společnost nevznikla jako dceřiná společnost, tak by bylo možné ovlivnit náklady na údržbu sítí a tak i nepřímou snížit úniky zemního plynu tím, že by distribuční společnost nebyla nucena využívat pouze služeb mateřské společnosti, ale mohla by si na práce najímat jakékoliv soukromé firmy, které by byly na výsledku své práce více závislé. Nelze JMP, a. s. upřít snahu o snižování provozních nákladů a zkvalitňování údržby sítí, protože mateřská společnost je přímo závislá na dosaženém

zisku distributora, ale nelze stále nevidět silné monopolistické prvky, které jsou na trhu s energiemi patrné a nebude vůbec snadné do budoucna tento stav nějak měnit.

V případě nákladů lze jistě doporučit vyšší tlak na výkonnost zaměstnanců mateřské společnosti a provést podrobnější analýzu vzniklých ztrát v závislosti na stáří plynovodu a tím snížit ztráty.

Další bod, který jsem již zmínil, by měla být snaha o možnost výběru dodavatele prací souvisejících s údržbou sítí, protože v současné době je v tomto směru vedení JMP Net, s. r. o. zcela závislé na rozhodnutí mateřské společnosti.

Závěrem bych také doporučil dokončení spojování jednotlivých distribučních společností v rámci skupiny RWE v ČR, protože je předpoklad, že by tímto krokem mohlo dojít k úsporám. Jednak by se v rámci jednotlivých krajů nemusely provádět jednotlivé činnosti souběžně několika pracovníky, ale mohlo by docházet ke specializacím vedoucím k vyšší kvalitě odvedené práce.

10.2 Formulace zdůvodnění závěrečných doporučení v oblasti odpisů

Jak již bylo uvedeno v předchozích kapitolách ve stanovení odpisů vznikla nesrovnalost mezi odpisy povolenými a skutečnými. Z postupu vedení JMP Net, s. r. o. lze usuzovat, že si vzniklou problematiku dobře uvědomuje a v průběhu II. regulačního období zahájilo postupné kroky k nápravě této situace. Jednak zaúčtováním opravné položky ve výši účetních odpisů, které byly nad rámec povolených hodnot, dále úpravou ve výpočtu odpisů, kdy byla stanovena větší délka životnosti plynárenské sítě a v neposlední řadě by bylo dobré vyzdvihnout snahu řešit vzniklou problematiku s ERÚ, kdy výsledkem jednání bylo rozhodnutí změny postupu výpočtu povolených odpisů.

Problematika povolených odpisů by se v žádném případě neměla podceňovat, protože reinvestice do dlouhodobého majetku sloužícího k provozu, jsou velmi důležité, a jak jsem se již několikrát zmínil, tak zastaralé sítě by vedly jednak k navýšení ztrát přepravovaného zemního plynu, ale také by docházelo k většímu počtu havárií, které by ve finálním výsledku mohly zapříčinit odchod části zákazníků. Problematika smrtelných nehod je zákazníky plynárenských společností samozřejmě vnímána velmi citlivě a každý z nich si uvědomuje určité nebezpečí.

Osobně bych hodnotil postup vedení JMP Net, s. r. o. jako správný a doporučil bych maximální využití povolených investic na rekonstrukce plynárenských sítí a souvisejících zařízení, např. do nových plynoměrů. Protože plyn, který je k zákazníkovi doveden, ale vlivem nefunkčního měřidla nezměřen, navyšuje vzniklé ztráty distributora a snižuje obchodníkovi zisk. Další důležitou věc, kterou nelze opomenout v souvislosti s rekonstrukcemi, je přemísťování plynoměrných skříní na hranice pozemku odběratelů. V těchto případech je větší pravděpodobnost úspěšného přerušení dodávky plynu v případě neuhrazení faktury za plyn. Enormní nárůst pohledávek, který je dobře patrný z horizontální analýzy dat, by mohl do budoucna představovat nejen pro distributory, ale i pro obchodníky, obrovský problém.

Podle nastoleného trendu společnosti je výše uvedená problematika zohledňována ve strategii společnosti, jejíž vedení si uvědomuje, že veškeré dopady, ať již případné ztráty tak i neschopnost vymáhat své pohledávky bude mít neblahý dopad na celkový zisk společnosti, jehož hodnocení bude předmětem následující kapitoly.

10.3 Formulace zdůvodnění závěrečných doporučení v oblasti zisku

V případě povolené hodnoty zisku, jak bylo uvedeno výše, doposud neproběhala úprava na skutečné hodnoty, jako tomu bylo v případě povolených odpisů. K této problematice proběhlo několik jednání mezi zástupci ERÚ a jednotlivých distribučních společnostmi, které se snažily s odkazem na provedený unbundling prosadit, aby místo historicky vypočtené hodnoty RAB_i bylo přistoupeno k výpočtu dle skutečné hodnoty společností. Ze strany regulátora bylo jako určité kompromisní řešení přistoupeno k zahrnutí změn rovnajících se případným poklesům nebo nárůstům celkové hodnoty aktiv. V případě, že společnosti provedou větší investice, než jsou povolené odpisy, bude tato výše zohledněna ve vyšší hodnotě regulační báze aktiv. Tímto způsobem je zajištěno, že nedojde k poklesu zisku společností z titulu vyšších investic.

Další analyzovaný problém se týkal využití finanční páky. Jak již bylo zmíněno výše, společnost nevyužívá cizí kapitál a všechny investice je schopna prozatím pokrýt z vlastních zdrojů. V případě nutnosti nových finančních prostředků lze bez jakéhokoliv problému doporučit cizí zdroje, protože jsou i v nastavení metodiky výpočtu podstatně levnější než vlastní. Další faktor, který podporuje doporučení o využití cizích zdrojů, je bezesporu

bonita energetických společností, které bez větších potíží jsou schopny generovat zisky a lze předpokládat vstřícný přístup bankovních domů.

Dle dosavadního vývoje je možno do budoucna predikovat, že společnost nebude nucena využívat cizích zdrojů. Hlavním důvodem je zavedení systému v rámci koncernu RWE. Jeho jednotlivé obchodní společnosti si vypůjčí finanční prostředky navzájem, aby v případě krátkodobé insolventnosti nebylo nutné sahat k úvěrům, za které je nutno platit úroky, které následně zvyšují náklady společnosti.

Dalším faktorem, který ukazuje na využití pouze vlastních zdrojů, je systém investic do nových plynovodů. V současné době je plynofikace v bývalém Jihomoravském kraji provedena z 90% a zbývajících deset procent již není efektivní pro plynofikaci z pohledu hustoty osídlení. Rekonstrukce stávajících plynovodních sítí jsou ve výpočtovém vzorci pokryty z odpisů a případné investice do odkupů plynovodních sítí od obecních úřadů budou následně zahrnuty ve výpočtu dosaženého zisku, který je ovlivňován nárůstem investic.

Z pohledu regulátora je ale snaha, aby společnosti začaly více využívat cizích zdrojů tím, že ve III. regulačním období byla provedena změna v poměru vlastního a cizího kapitálu z původních 30% cizího kapitálu na 40%. Tímto krokem došlo ke snížení hodnoty WACC a prakticky pokud společnosti nezačnou více využívat cizího kapitálu, snižují si tím své zisky. Krok ERÚ je pochopitelný, protože se jedná o státní kontrolní úřad, jehož hlavním úkolem je dohlížet na cenotvorbu na energetickém trhu a v případě monopolních společností vyvíjet maximální snahu ke snížení celkové ceny pro koncové zákazníky. Jedním z těchto kroků je právě změna poměru vlastního a cizího kapitálu, která v koncovém důsledku při zachování ostatních parametrů přinese snížení o 0,56% povoleného zisku. Toto opatření je ze strany distribučních společností téměř nenapadnutelné a je pouze na jejich rozhodnutí, kolik cizího kapitálu budou používat.

Osobně bych doporučil alespoň z části využít cizí kapitál v případě nutnosti navýšení celkového kapitálu. Protože pokud by společnost nadále používala pouze vlastní kapitál, musela by každoročně vytvořit zisk ve výši 8,54% z celkové hodnoty společnosti. V případě využití 10% podílu cizího kapitálu by klesl požadavek na celkový zisk na 8,08% z celkové hodnoty společnosti. V případě 20% podílu by požadovaná hodnota dosahovala pouze 7,63% z celkové hodnoty.

Z výše uvedeného výpočtu a principu stanovení WACC je patrné, že s vyšším podílem cizího kapitálu klesá celkový požadavek na dosažený zisk, ale z nastavených parametrů a z chování JMP Net, s. r. o. nelze předpokládat v blízké budoucnosti vyšší zadlužení než 20%.

Poslední bod, na který nesmíme zapomenout v souvislosti se ziskem, je problematika pohledávek. V části věnované odpisům byla provedena analýza aktiv, ze které mimo jiné vyšel nedobrá stav výše pohledávek společnosti. Podle mého názoru by do budoucna měli všichni distributoři zahájit spolupráci s obchodníky a vytvořit po vzoru bank a pojišťoven určitý centrální registr neplatičů, aby nebylo možno znovu napojit odběratele, který má nesplacenou pohledávku i jiného obchodníka, případně distributora. Registr, který by byl na principu rodného čísla a data klienta se ale nebude vztahovat k adrese. Je zřejmé, že tento model nastavený v bankovním sektoru se osvědčil a přinesl snížení nedobytných pohledávek. Podle mého názoru by to neměl být problém, protože všechny distribuční společnosti vlastněné RWE pracují s jedním počítačovým systémem, ve kterém by bylo možné zavést registr. Tuto věc by bylo jistě nutné nejdříve projednat s ERÚ jako hlavním regulátorem energetického trhu, ale enormní nárůst pohledávek by mohl být dobrým důvodem pro zavedení.

Osobně bych považoval energetické odvětví jako celek velmi stabilní a z pohledu současného vývoje lze předpokládat, že energetické společnosti včetně analyzované JMP Net, s. r. o. budou i nadále dosahovat zisky a lákat investory.

ZÁVĚR

Důvodem k napsání této bakalářské práce byla snaha analyzovat chování společností na energetickém trhu s důrazem na jeho monopolní část, která podléhá pravidlům regulace Energetického regulačního úřadu. Je také důležité si uvědomit, že právě regulovaná část energetického trhu je největším monopolním trhem v České republice a jako takový si jistě zaslouží podrobnější analýzu.

Problematika dodávky energie a hlavně jejich cena je pro dnešní ekonomiku jedním z klíčových faktorů. V případě energií obecně je třeba si uvědomit, že právě cena je nejdůležitějším faktorem při rozhodování o dodavateli a navíc pokud je trh monopolní je nutné tuto cenu regulovat.

V teoretické části této bakalářské práce je provedena podrobná analýza metodiky výpočtu povolených výnosů přepravních a distribučních společností ve všech třech regulačních obdobích, které doposud v České republice proběhly nebo probíhají.

Výpočtové vzorce prošly několika změnami a stále je větší snaha nejen energetických společností, ale i samotného ERÚ o jejich co možná největší přesnost, respektive o zohlednění všech faktorů, které ovlivňují výši maximálních povolených výnosů.

Z analýzy vyplývá, že regulace na energetickém trhu není statická a má svůj určitý logický vývoj. Co lze považovat za klíčový zlom, bylo provedení unbandlingu energetických společností, čili jejich rozdělení na přepravní respektive distribuční a obchodní část. Na základě tohoto rozdělení bylo teprve přesně jasné, které náklady a odpisy souvisejí s regulovanou činností a v neposlední řadě bylo přesně určeno, která aktiva jsou nutná pro licencovanou činnost a z níž je vypočítán povolený zisk.

Během analýzy bylo upozorněno na případné nepřesnosti v nastavených parametrech, které byly následně podrobně rozebrány v teoretické části této bakalářské práce, která již byla věnována konkrétnímu stanovení povolených výnosů pro plynárenskou distribuční společnost JMP Net, s. r. o., která je v současné době distributorem zemního plynu v bývalém Jihomoravském kraji a zároveň je největším distributorem zemního plynu v ČR.

V teoretické části byly podrobně rozebrány jednotlivé složky výpočtového vzorce, včetně dopadu na analyzovanou společnost. Jako podklad byly použity účetní výkazy od roku 2006, kdy společnost vznikla, do roku 2008.

Na základě těchto výkazů byla provedena analýza postupu nastaveného ERÚ, včetně zjištěných určitých úskalí výpočtového vzorce. Jako jeden z klíčových problémů II. regulačního období lze jmenovat nedostatečné nastavení parametru povolených odpisů a s tím související snížení možnosti reinvestic, které vzniklo po provedení rozdělení společnosti. V předchozím regulačním období byla přiřazena majetku souvisejícímu s podnikáním nižší cena. Tato disproporce byla v následujícím regulačním období již odstraněna a společnosti byl dán dostatečný prostor pro reinvestice.

Další věc, na kterou poukázala teoretická část této práce, je snaha ERÚ o stanovení povolených výnosů na co možná nejnižší úrovni, aby koncoví zákazníci platili co možná nejnižší cenu.

Osobně bych systém regulace hodnotil jako velmi funkční a z analýzy vývoje systému je patrné, že všichni zúčastnění mají snahu o nastavení co možná nejpřesnějších parametrů a zohlednění maximálního množství vstupů při zachování srozumitelnosti výpočtových vzorců.

Závěrem bych pouze doporučil, aby energetické společnosti na straně jedné a Energetický regulační úřad na straně druhé dále pokračovaly v nastalém trendu spolupráce a snaže se stále problémy řešit, i když jejich zájmy na energetickém trhu jsou diametrálně odlišné.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] CHOVANCOVÁ, Miroslava; PILÍK, Michal; PODANÁ, Michaela. *Marketing II*. 2. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. 255 s. ISBN 978-80-7318-764-4.
- [2] KLÍMEK, Petr. *Aplikovaná statistika: studijní pomůcka pro distanční studium*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2005. 168 s. ISBN 807-31-8304-8.
- [3] KRÁL, B. *Manažerské účetnictví*. 1. vyd. Praha: Management Press, 2005. ISBN 80-7261-131-3.
- [4] PAVELKOVÁ, Drahomíra; KNÁPKOVÁ, Adriana. *Podnikové finance: studijní pomůcka pro distanční studium*. 4. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 293 s. ISBN 978-80-7318-732-3.
- [5] PAVELKOVÁ, Drahomíra; KNÁPKOVÁ, Adriana; PÁLKA, Přemysl. *Podnikové finance: sbírka příkladů*. 3. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 87 s. ISBN 978-80-7318-868-9.
- [6] PELC, Vladimír. *Odpisy: strategie pro podnikatelskou praxi*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. ISBN 80-7169- 302-2.
- [7] POPESKO, Boris. *Moderní metody řízení nákladů: jak dosáhnout efektivního vynakládání nákladů a jejich snížení*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. 233 s. ISBN 978-80-247-2974-9.
- [8] POPESKO, Boris; JIRČÍKOVÁ, Eva; ŠKODÁKOVÁ, Petra. *Manažerské účetnictví. 1*. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 161 s. ISBN 978-80-7318-702-6.
- [9] SVOBODA, Alexandr a kol. *Plynárenská příručka*. 1. vyd. Praha: GAS s. r. o., 1997. ISBN 80-902339-6-1.
- [10] SYNEK, M. a kol. *Podniková ekonomika*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002. ISBN 80-7179-736 -7.
- [11] VÍTEK, Miroslav. *Ekonomika dopravních energetických systémů*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství ČVUT, 2002. ISBN 80-01-02546-2.

- [12] WARD, Michal. *50 základních manažerských technik*. 1.vyd. Praha: Management Press, 1998. 197 s. ISBN 80-85943-59-X.
- [13] ZÁMEČNÍK, Roman; TUČKOVÁ, Zuzana; HRONKOVÁ, Ludmila. *Podniková ekonomika II*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2007. 194 s. ISBN 978-80-7318-624-1.
- [14] ZÁMEČNÍK, Roman; TUČKOVÁ, Zuzana; NOVÁK, Petr. *Podniková ekonomika I*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2008. 295 s. ISBN 978-80-7318-701-9.

Internetové zdroje

- [15] *Český statistický úřad* [online]. 2010 [cit. 2009-11-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/>>.
- [16] *Energetický regulační úřad* [online]. 2009 [cit. 2009-10-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.eru.cz/>>.
- [17] *EU a energetika* [online]. 2009 [cit. 2009-10-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.energetika-eu.cz/regulace-energetiky-cr-eu.htm>>.
- [18] *Intranet RWE* [online]. 2009 [cit. 2010-01-10]. Dostupné z WWW: <<http://intranet.rwe.cz/cs/index.html>>.
- [19] *Limius* [online]. 2009 [cit. 2010-10-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.limius.cz/>>.
- [20] *RWE* [online]. 2009 [cit. 2010-04-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.rwe.cz/>>.
- [21] *Svět průmyslu* [online]. 2009 [cit. 2009-10-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.svetprumyslu.cz/cz/prumysl/energetika-a-suroviny/>>.

Ostatní zdroje

- [22] Vnitropodnikové účetnictví Jihomoravské plynárenské Net, s. r. o.

- [23] Vyhláška 150/2007 Sb., Vyhláška o způsobu regulace cen v energetických odvětvích a postupech pro regulaci cen
- [24] Zákon 458/2000 Sb., Zákon o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ERÚ	Energetický regulační úřad.
JMP Net, s. r. o.	Jihomoravská plynárenská Net, s. r. o.
JMP, a. s.	Jihomoravská plynárenská, a. s.
WACC	Průměrné vážené náklady na kapitál.
ČR	Česká republika.
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností.
RWE	Rheinisch-Westfälisches Elektrizitätswerk.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Podíl obchodníků na trhu se zemním plynem [21].....	16
Obrázek 2 – Sídlo společnosti JMP Net, s. r. o., budova „G“ [18]	40
Obrázek 3 – Hospodářský výsledek JMP Net, s. r. o. [22]	42
Obrázek 4 - Organizační struktura JMP Net, s. r. o. [18]	44
Obrázek 5 – Vývoj počtu zaměstnanců JMP Net, s. r. o. [18].....	45
Obrázek 6 – Graf vývoje ceny zemního plynu [20]	53
Obrázek 7 - Plán aktivovaných investic JMP Net, s. r. o. [16].....	58

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Hospodářský výsledek JMP Net, s. r. o. [22].....	41
Tabulka 2 – Ukazatele rentability JMP Net, s. r. o. [22]	42
Tabulka 3 – Ukazatele likvidity JMP Net, s. r. o. [22]	43
Tabulka 4 – Kategorie zákazníků JMP, Net s. r. o. [22].....	46
Tabulka 5 – Analýza SWOT [vlastní zpracování]	47
Tabulka 6- Vertikální analýza nákladů JMP Net, s. r. o. [22]	49
Tabulka 7 – Horizontální analýza nákladů JMP NET s. r. o. [22].....	51
Tabulka 8 - Vertikální analýza odpisů [22]	55
Tabulka 9 - Vertikální analýza aktiv [22]	55
Tabulka 10 - Horizontální analýza odpisů [22]	56
Tabulka 11 - Horizontální analýza aktiv [22]	57

SEZNAM PŘÍLOH

P I: Vzorce pro stanovení maximální ceny pro II. Regulační období

P II: Vzorce pro stanovení maximální ceny pro III. Regulační období

P III: Korekční faktory pro výpočet povoleného zisku v III. regulačním období

P IV: Stanovení ceny pro konečné zákazníky

PŘÍLOHA P I: VZORCE PRO STANOVENÍ MAXIMÁLNÍ CENY PRO II. REGULAČNÍ OBDOBÍ

Přenos elektřiny

$$PV_i = N_0 \times (1-X)^i \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1-p_{MI}) \times PPI)}{100} + O_0 + \sum_i \Delta O_i + WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.18)$$

Distribuce elektřiny

$$PV_i = N_0 \times (1-X)^i \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1-p_{MI}) \times PPI)}{100} + O_0 \times \prod_i \frac{PPI}{100} + WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.19)$$

Přeprava plynu

$$PV_i = N_0 \times (1-X)^i \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1-p_{MI}) \times PPI)}{100} + O_0 + \sum_i \Delta O_i + WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.20)$$

Distribuce plynu

$$PV_i = N_0 \times (1-X)^i \times (1 + p \times (r_{i-1})) \times \prod_i \frac{(p_{MI} \times MI + (1-p_{MI}) \times PPI)}{100} + O_0 \times (1 + p \times (r_{dpi} - 1)) \times \prod_i \frac{PPI}{100} + WACC_{NHBT} \times (RAB_0 + \sum_i \Delta ZHA_i) \quad (3.21)$$

Kde:

i pořadové číslo příslušného regulovaného roku

N_0 výchozí hodnota provozních nákladů

X faktor efektivity

p koeficient faktoru odběrných míst

r_i faktor odběrných míst v příslušném regulovaném roce

MI mzdový eskalační faktor

PPI průmyslový eskalační faktor (index cen průmyslových výrobců)

p_{MI} koeficient mzdového eskalačního faktoru

O_0 výchozí hodnota odpisů

$WACC_{NHT}$ míra výnosnosti

RAB_0 výchozí hodnota provozních aktiv

ΔZHA_i změna hodnoty regulační báze aktiv v příslušném regulovaném roce

PŘÍLOHA P II: VZORCE PRO STANOVENÍ MAXIMÁLNÍ CENY PRO III. REGULAČNÍ OBDOBÍ

Přenos elektřiny

$$PV_i = PN_0 \times (1-T)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} + O_{ipl} + \frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.12)$$

Distribuce elektřiny

$$PV_i = PN_0 \times (1-T)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} + O_{ipl} + \frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.13)$$

Přeprava plynu

$$PV_i = PN_0 \times (1-T)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} + O_{ipl} + \frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.14)$$

Distribuce plynu

$$PV_i = PN_0 \times (1-T)^i \times \prod_{t=1}^{l+i-1} \frac{I_t}{100} + O_{ipl} + \frac{MV_i}{100} \times RAB_i \quad (4.15)$$

Kde:

PN_0 výchozí úroveň povolených nákladů pro držitele licence,

X hodnota plošného faktoru efektivity,

l letopočet roku předcházejícího prvnímu regulovanému roku regulačního období,

I_t hodnota eskalačního faktoru příslušného roku

O_{dpi} korigovaná plánovaná hodnota odpisů

O_{dppi} plánovaná hodnota odpisů

K_{dpoi} korekční koeficient

MV_{dpi} míra výnosnosti regulační báze aktiv stanovené podle metodiky váženého průměru nákladů na kapitál po zdanění

RAB_{dpi} hodnota regulační báze aktiv držitele licence

PŘÍLOHA P III: KOREKČNÍ FAKTORY PRO VÝPOČET POVOLENÉHO ZISKU VE III. REGULAČNÍM OBDOBÍ

Koeficient přecenění k_0 , byl do výpočtu zahrnut, aby odstranil disproporce v RAB_0 zapříčiněné unbundligem a zároveň byla zajištěna kontinuita v dosahovaném zisku mezi jednotlivými regulačními obdobími. Pro výpočet byl stanoven vzorec:

$$k_0 = \frac{zisk_{2009}}{ZHA_{pl2009} \times \frac{MV_{2010}}{100}} \quad (4.16)$$

Kde:

MV míra výnosnosti

ZHA_{pl2009} plánovaná zůstatková hodnota aktiv v roce 2009

Koeficientem k_{pl} jsou zohledněny změny oproti předchozímu roku, protože aktivované investice i odpisy vstupují v plánovaných hodnotách. Koeficientem k_{pl} je zajištěno přepočtení na skutečné hodnoty.

Pro výchozí rok 2010 je koeficient k_{pl} stanoven následujícím výpočtem

$$k_{pl2010} = \frac{RAB_0}{ZHA_{pl2009}} \quad (4.17)$$

ZHA_{pl2009} zůstatková hodnota aktiv platná pro 2009

A pro následující roky regulačního období je výpočet analogický s vzorcem pro výpočet na rok 2010

$$k_{pl} = \frac{RAB_{t-1}}{ZHA_{t-1}} \quad (4.18)$$

Korekčního faktor KF_{RABi} , jehož úkolem je zachytit rozdíl mezi plánovanými a skutečnými změnami provozních aktiv jednotlivých energetických společností je ve tvaru:

$$KF_{zi} = KF_{RABi} \times \frac{MV_{i-2}}{100} \times \frac{CPI_{i-2}}{100} \times \frac{CPI_{i-1}}{100} + KF_{RABi} \times \frac{MV_{i-1}}{100} \times \frac{CPI_{i-1}}{100} \quad (4.19)$$

Kde:

KF_{zi} korekční faktor zisku

KF_{RABi} korekce regulační báze aktiv

MV míra výnosnosti

CPI index spotřebitelských cen

Korekcí regulační báze aktiv KF_{zi} je do výpočtu zahrnut rozdíl mezi plánovanou změnou zůstatkové hodnoty aktiv a skutečnou hodnotou. Výpočet KF_{zi} má tvar:

$$KF_{RABi} = \Delta ZHA_{ski-2} - \Delta ZHA_{plti-2} \quad (4.20)$$

Kde:

ΔZHA_{ski} skutečná zůstatková hodnota aktiv

ΔZHA_{plti} plánovaná zůstatková hodnota aktiv

Příloha P IV: Stanovení ceny pro konečné zákazníky

V případě stanovení ceny za přenos elektřiny a přepravu zemního plynu se nejedná o komplikovaný výpočet, protože hlavní odběratelé těchto společností jsou distributoři energií a není proto nutno rozpočítávat cenu mezi velké množství zákazníků. Cena za přenos a přepravu je následně zahrnuta do nákladů distribučních společností a tímto způsobem je přeúčtována konečným zákazníkům.

V případě distributorů elektrické energie i plynu je situace složitější, než je tomu v případě přenosu a přepravy, protože dodávají energie všem koncovým zákazníkům. Další věc,

kteřou je nutno při stanovení ceny zohlednit, jsou rozdílné hodnoty ročních spotřeb a s tím související náklady na jednotlivé odběratele.

V prvním regulačním období byla stanovována pouze fixní platba za distribuci. Jednotlivé společnosti předkládaly ERÚ množství zákazníků v jednotlivých kategoriích, mezi které byla rozpočítána částka za distribuci dle poměrového množství odebrané komodity.

Ve druhém regulačním období byly již zavedeny ceny za distribuci komodity a cena za rezervovanou kapacitu. Například za distribuci zemního plynu byla tato metoda používaná pro kategorie Velkoodběr, střední odběr a Maloodběr se spotřebou převyšující 6 000 m³ ročně.

Pro třetí regulační období je tato sazba zavedena již pro všechny kategorie odběratelů.

Principem stanovení ceny je jednak platba za přepravenou komoditu, u které je v každém pásmu určeno, kolik zákazník zaplatí za jednu jednotku dané energie a také sazba za rezervovanou kapacitu.

Principem druhé části ceny je hrazení rezervace kapacity potrubí nebo vodiče, kterými je energie dopravována. Na tuto problematiku lze jednak nahlížet jako na náklady spojené s údržbou jednotlivých sítí, respektive s výdaji na jejich rekonstrukci a také s problémem, který může vyvstat při nedodržení nasmlouvané dodávky ze strany distributora. V neposlední řadě může docházet k odmítnutí připojení nového zákazníka z důvodu nedostačující kapacity rozvodných sítí.

Výpočet rezervované kapacity v případě distribuce plynu pro kategorie maloodběr nad 6 000 m³ a výše je stanoven dle roční spotřeby přepočtem na maximální denní spotřebu.

V případě odběratelů, u kterých je nainstalováno digitální zařízení pro záznam hodinové spotřeby, je tato hodnota stanovována dle nasmlouvaného maximálního denního množství u zemního plynu a maximálního hodinového množství u elektrické energie. V případě překročení nasmlouvaných hodnot musí odběratelé platit penále.

Postup pro stanovení ceny za přenos, přepravu a distribuci a na to navazující stanovení cen pro konečné zákazníky prochází stále vývojem a metodika je v průběhu jednotlivých let stále upřesňována, aby byla zajištěna návratnost investic a zároveň byla zajištěna dostatečná kontrola monopolních společností. V následující praktické části této práce bude provedena analýza stanovení ceny za distribuci zemního plynu pro společnost Jihomoravská ply-

nárenská Net, s. r. o. s tím, že budou nastíněny určité možnosti pro dosažení větší efektivity této společnosti, zajišťující distribuci zemního plynu v bývalém Jihomoravském kraji.